

SZÍNHÁZ

DRÁMAMELLÉKLET

1984

JANUÁR

KOLOZSVÁRI PAPP LÁSZLÓ

Hazánk fiai

Komédia két részben

Szereplők

TARTÓ FERENC — 50 éves
TARTÓ ANNA, Ferenc felesége — 45 éves
TARTÓ SZILVESZTER, Ferenc és Anna fia — 22 éves
RÓZSIKA, Ferenc húga — 40 éves
EMŐKE — 20 éves
TARTÓ TITUSZ, Ferenc öccse — 48 éves
FEJÉR PÁL — 40 éves

Játszódik Budapesten, a nyolcvanas évek elején

ELSŐ FELVONÁS

Négyszobás belvárosi lakás csupa ajtó ebédlője. Értékes, kényelmetlen stílbútorok, könnyű gyári sorozatholmik. Csecsebecsek mindenütt. Giccshatáron levő festmények, két régi portré, egy „eredeti”. Mindenben Anna keze nyoma: össze nem illő dolgok kényszerű együttese. Szem-közt két ajtó: jobbra a bejárati, balra a konyhába, fürdőszobába vezető. Az ajtók között műmárvány dísz-kandalló. Bal oldalról nyílik Ferenc és Anna illetve Szilveszter és Emőke szobája. Jobb oldalon a vendégszoba. Jobboldalt, hátul alkóvszerű benyíló. Belátható, mégis kívül esik valamennyire a szobán. Rejtett zug, benne támlás kanapé. Az ablakok a nézőtér felé nyílnak. Jobb-oldalt, elöl, az ablaknál az ipari formatervező Ferenc munkasarka: falhoz simuló rajzasztal, alacsony irattartó polcok. Szaklapok katonás rendben a padlón. Szombat délelőtt. A zsúfoltságot még egy zongora is fokozza. Szilveszter ül mellette, Beethoven c-moll, op. 119, 9. számú bagatelljét játssza. Ferenc halkan benyit, fáradt-nak, elgyötörtnek látszik. Lábuujhegyen odamegy az egyik karosszékhez, leül, háttal a közönségnek. Fejtartásából ítélve, a kandalló fölött levő képet nézi. A kép csinos női segget ábrázol, tulajdonosa épp a bugyiját tolja le. Ferenc fokozatosan ébred rá arra, hogy mit is lát. Megfeszül, kiegyenesedik ültében, nem hisz a szemének

FERENC Hát ez hogy került ide? (Zongorázás) Mi ez itten, hallod?

SZILVESZTER (abbahagyja a játékot) Kérdeztél vala-mit?

FERENC Ne add a bambát. Te cserélted ki a nagypapa képét?

SZILVESZTER Azt hittem, örömet szerzek veled.

FERENC Nekem történetesen örömet is szerezteél. De már elmúlt. Már mást érzek. Vihar közeledtet érzem. Hát már sosem nő be a fejed lágya? Hol a nagy-papa?

SZILVESZTER Hol lenne? A helyén.

FERENC Na ne hülyéskedj. (A képet nézve) Gusztusos ... (Hirtelen pánikban) Még csak az hiányzik, hogy anyád meglássa. Tudod, milyen.

SZILVESZTER Tudom, ő az anyám.

FERENC Most nem erről van szó. Add elő nagypapát.

SZILVESZTER Pedig csak Titusz bácsinak akartam örömet szerezni veled. Megkönnyíteni neki az átmenetet a fejlett kapitalizmusból a közepesen fejlett szocializmusba. Te mit éreznél, ha a nyugati világ fojtott, erotikus légköréből minden átmenet nélkül belecsöppennél kelet egészséges önbizalomtól duzzadó, özöndős, szerény, de büszke ...

FERENC Értem, köszönöm, nagyon elmés. (Leakasztja a képet; ahogy a közönség felé fordul vele, hátoldalán fehér szakállú, tisztességes öregúr portréja válik lát-hatóvá. Ferenc nem láthatja, a „kép-et nézi) Csinos, na, csinos ... Hol a nagypapa? Add már elő, hová dugtad? Szavamra, néha olyan vagy, mint egy éret-len gyermek. (A képpel a kezében járkal föl-alá, be-néz a bútorok mögé, alá)

SZILVESZTER A te gyermeked vagyok, ha igaz. Külön-ben ott van, a kezdedben.

FERENC Ne marháskodj! (Ajtónyitás hallatszik) Itt van anyád! Gyorsan, siess már! Te persze megúszod, te csirkefogó, de én ...

SZILVESZTER A szülő vállaljon áldozatot gyermekéért. Mi öröme lenne a ti megfáradt nemzedéketeknek, ha mi nem volnánk?

FERENC Hát nem sok, de most nem erről van szó, hanem...

ANNA (beviharzik, Ferenc egy szék alá csúsztatja a képet. A két férfi úgy ül, mint két rajtakapott, meg-szeppent diák) Újra telefonált! Még szerencse, hogy beugrottam a hivatalba. Itt van valahol Budapest ha-tárában, egy benzinkútnál. Azt mondja, hogy egy piros Volga követte egész úton, a határtól. (Ferenchez) Biztos, hogy normális az öcséd? Már úgy értem, hogy...

SZILVESZTER ... nem hiányzik egy kereked? FERENC Titusz mindig is különc volt. De hisz húsz éve olvasod a leveleit, és ...

ANNA Levelek, levelek ... Levélben azt ír az ember, amit akar ... Azt kérdezte, nem mennék-e elé a város határába? Sikertült meggyőződnöm, hogy nyugodtan behajthat Budapestre.

SZILVESZTER Nincsenek lövészárkok és dróttakadályok, a Volgák pedig feketék.

FERENC Te pedig ne szellemeskedj, ha itt lesz. Nem tudhatod, honnét ment el.

SZILVESZTER De azt tudom, hogy hová érkezik vissza.

ANNA (Ferenchez) Te meg csak ülsz itt, mint egy rakás szerencsétlenség. Még most is Bécsben volna, ha nem én veszem kézbe a dolgot, s napjában kétszer fölhívna és megkérdezné, hogy egészen biztosan jö-

het-e? Pont olyan tutyimutyi, mint te. Hogy lett ebből menő üzletember Kanadában?

SZILVESZTER A levegőváltozás teszi.

FERENC Titusz a meglepetések embere.

ANNA Na, most az egyszer igazat mondtál. Én ugyan más meglepetésekre számítottam eddig, de most már mindenre föl vagyok készülve. Végül is, a te öcséd... (Szilveszterhez)

Aztán semmi nyegleség, gondolj a jövődre!

SZILVESZTER Kívülről fújom: zongoraművészekkel és karmesterekkel Dunát lehet rekeszteni, menedzserre van szükséged, gyermekem, mit nyújthat ez az ország egy tehetségnek?

ANNA Hiába élcelődsz, pontosan ez a helyzet. (Ferenchez) A bérelt kocsijával is baj van. SZILVESZTER Ó, szóval béreltünk egy "rent a car"-t! ANNA Majd neki csillogtasd az angoltudásodat... Ha a célozgatásait jól értettem, mert úgy beszél, mintha lehallgatná a benzinkúti telefont, azt képzeled, hogy a határon kicseréltek valami bizgentyűt a kocsijában. Direkt rá utaznak!... Szóval, akkor ma este a Margitszigeten vacsorázunk. Holnap zárándoklat emlékei színhelyére. Ebéd itthon. Mi van még?

FERENC Semmi.

ANNA Semmi, semmi! Igazán, te is csinálhatnál...ár valamit.

FERENC Még csak az hiányzik, hogy én is csináljak valamit.

ANNA Ez is igaz, ma már a második. Emőke hol van?

FERENC A konyhában.

SZILVESZTER Borsót szemelget, ahogy a gonosz mostoha meghagyta.

ANNA Valamit azért még csinálhat amellett, hogy téged boldoggá tesz. S engem boldogtalanná. Na, megyek. (Ferenchez) De tényleg, úgy ülsz itt, mint aki gyökeret eresztett. Legalább lássak rajtad valamit, örömet, meghatódottságot, akármit. Hiszen az öcséd, akit huszonöt éve nem láttál.

SZILVESZTER Apa majd viszontlát. És maga előtt lát. Látja, amint jön, közeledik Titusz bácsi, mögötte egy piros Volga, feje fölött vadászbombázó, persze az is piros. De ő csak jön rendületlenül, összeszorított foggal. És mindenki tudja, hogy ő jön, ezt beszélik szer-te Kanadában. Mister Titusz menni messze, Magyar-ország, nem biztos, hogy jönni vissza, piros Volga. hammm-hamm, bekapni, fűzni rablánc, pucolni krumpli tömlőben, ragasztani zacskó, ártatlanul, néphadsereg-nek... De ő csak jönni.

ANNA És én csak menni! Sosem jön meg az eszed. (Ferenchez) Te tényleg nem akarsz csinálni semmit?

FERENC Mit csinálhatnék? (Anna legyint, kimegy) Hol a nagyapapa?

SZILVESZTER Rajta ülsz.

FERENC (kiveszi a képet a szék alól, a nagypapa képe a közönség felé fordul) Értsd már meg, hogy anyai nagypád benne van a csatatervben, el kell majd morzsolnunk előtte egy könnycseppet. Csinoska... Meg-mondanád végre...

SZILVESZTER A kezeden tartod. Fordítsd meg.

FERENC (morcosan megfordítja a képet) Jó élc, majd juttasd eszembe, hogy nevessek rajta a szabadnapomon, ahogy Chandler mondja. (Visszaakasztja a képet a kandalló fölé, nagypapával kifelé) Azért igazán föl-foghatnád, hogy miről van szó.

SZILVESZTER Miről van szó?

FERENC Titusz gyáva nyuszika volt világlétében. Éle-te egyetlen nagy vállalkozása is csak abból állt, hogy hagyta magát. Igen, igen, ötvenhat decemberében a felesége, Isten nyugosztalja, fülön csipte, és meg se állt vele az óceán túlsó partjáig. Ott aztán, kissé meg-lepetten, kutatni kezdte léte értelmét, s ennek két következménye lett. Egyrészt megtollasodott, másrészt minden szöveget beszopott, ami bennünket haláltábor-nak állított be.

SZILVESZTER Szeretted?

FERENC Az öcsém.

SZILVESZTER S most?

FERENC Mégis, kit szeressek? Egy homályos emléket egy riadt tekintetű, szöke, lódenkabátos fiatalember-ről? Vagy azt a pocakosodó, kopaszodó urat abban a kanadai fenyőligetben, egy akkora kocsinak támaszkodva, mint egy cirkáló? (Hirtelen nyugtalansággal) Beszéltél Emőkével?

SZILVESZTER Mit kellett volna megbeszélnem vele? FERENC Nem is tudom... Csak azt gondoltam... Szóval, őt is érinti a dolog.

SZILVESZTER Nem értem.

FERENC Hát, szóval, ugyebár... itt lakik velünk... a családhoz tartozik, ha tetszik, ha nem.

SZILVESZTER S nem tetszik?

FERENC Deeee... Hogyne!

SZILVESZTER Ki-ki korának megfelelően. (A képre mutatva)

Neked odakészíttem...

FERENC Modern apa szűrős pillantással fejezi ki rosszállását... Csak eszembe jutott, hogy biztos szóba kerül...

SZILVESZTER Mi kerül szóba?

FERENC S meg kell mondjuk Titusznak. Szóval. Emőke kínos helyzetbe kerülhet, ha kiderül, hogy... SZILVESZTER Hogy nem a feleségem? Még nem tud...-ja? Ha megkérnélek, szólnál neki?

FERENC Hülye! Érted, mit akarok mondani...

SZILVESZTER (gonoszkodva) Nem értem, mit akarsz mondani. (Naiv fellengzősséggel) Emőke itt lakik, hozzám tartozik, és kész. És boldog, ha nem vetted volna észre. Neki így jó.

FERENC De azért... hogy is mondjam... rendezhetnétek már a viszonyokat. Anyádnak is ez a véleménye.

SZILVESZTER Anyámnak egészen más a véleménye. De mi nem jó itt Emőkének? Itt lakhat, egy leendő zongoraművész kedvese. Káprázatos gyorsasággal futotta be az utat a vidéki tyúkszartól a budapesti művész-világ tyúkszaráig. Szerintem még maga sincs tisztában azzal, hogy megvalósult a legmerészebb álma. Nem hisz az őt érzékének. Hogy a legfontosabb érzékéről már ne is beszéljek.

FERENC Anyád...

SZILVESZTER Mi van anyámmal?

FERENC Semmi, semmi... Semmi, semmi, semmi. EMŐKE (félénken bedugja a fejét. Ártatlan, bájos arc, tétova mozdulatok. Az a fajta viselkedés, mely mindenkit le akar kenyerezni) Bocsánat, azt hittem, egyedül vagy.

SZILVESZTER Íme, a nagy ó! Lépj be, szép kedvesem. (A lány lépéseit zongorán kíséri) Épp mondom apám-nak...

FERENC Szilveszter!

EMŐKE Anna azt mondja, hogy Titusz bácsi legkorábban délután lesz itt. Mindennel megvagyunk, úgyhogy én akkor...

SZILVESZTER Szerényen visszavonulsz. A dolgos, hű kedves, aki konyhai munkája végeztével a baromfi-udvarban talál munkát magának. (Emőke közben megáll Szilveszter mögött, haját simogatja). Megeteti a baromfit, megitatja a lovat...

EMŐKE Te bolondos.

SZILVESZTER Megkapálja a zöldhagymát. Kis szíve csak néha szorul össze, ha az ámbituson dözsölő mostoháira gondol. De aztán... Mi vagyok én neked?

EMŐKE Az én nyusz-muszom.

SZILVESZTER De aztán az ő nyusz-muszára gondol, s az öröm napfénye ragyogja be életét. Hát még amikor arra gondol, hogy a természet bölcs elrendezése szerint minden nappal estével ér véget. Este pedig az emberek nyugovóra térnek, a természet eléggé nem helyeselhető, bölcs elrendezése szerint. Ágyba bújnak, magukra húzzák a meleg takarót, és egymást...

FERENC Na, akkor én megyek.

EMŐKE (Szilveszter haját borzolva, lágyan) Pedig ez még csak az eleje a hatos számú lemeznek.

SZILVESZTER Az ötösnek. És minden alkalommal lektikusan továbbfejlődik. Legutóbb például nem kapáltál zöldhagymát.

FERENC Remélem, Tituszt nem akarod a természet bölcs elrendezésével szórakoztatni.

SZILVESZTER Miért ne? Titusz bácsi még csak hatvan-éves.

FERENC Negyvennyolc.

SZILVESZTER És újdonsült özvegy, a természet bölcs elrendezése folytán. Az állapot még szokatlan számára. Nem tudja, mit kezdjen vele. De már fölfedezte a családját. S közeledik is a Bécsben „rent a car“-fával, hogy a vörös Volgáról már nem is beszéljünk.

EMŐKE Vörös Volgával jön Titusz bácsi?

SZILVESZTER És kétségbeesetten tapos bele a gázba, ha egy autóstópos kiskatona le akarja inteni. FERENC Azért nem ennyire hülye.

SZILVESZTER Biztos vagy te ebben?

FERENC Hát, ha jobban belegondolok

SZILVESZTER Látom magam előtt, amint húsz éven át köti egyik üzletet a másik után. Nincs megállás, nincs pihenés, a kapitalizmus farkastörvénye van. Csak szűk baráti körben enged fel, amikor végre megbeszélheti Miszter Kováccsal vagy Miszisz Baloggal, hogy milyen rossz nekünk itt, s milyen jó neked ott. (Ferenchez) Megvan még az érmelegítő, amit neked küldött? Hogy meg ne vegyen a szocializmus hidege...? De akkor jövök, és mit látnak szemei?

FERENC Egy nagyképű mamlaszt.

SZILVESZTER Megmutatom neki a beteljesült ígéret földjét. Van hús, kávé, cukor, s a lányok áttetsző szoknyában járnak, s alatta a legparányibbat viselik.

EMÓKE Igaz is, Anna beszélni akar veled.

SZILVESZTER Anna nem akar beszélni velem. Anna már beszélt velem. (Átkarolja Elnökét, keringőzni kezd vele, közben fölhúzza hátul a lány szoknyáját) Én leszek Titusz bácsi idegenvezetője ebben a tündér-országban. És Nyulam-Bulam lesz a szemléltető ábrám, aki szintén a legparányibbat viseli.

ANNA (kintről) Szilveszter!

EMÓKE (kiszabadítja magát) Hagyjál, Anna hív ... Igazán, na ... Néha olyan bolondos vagy...

ANNA (benyit, az ajtóból) Szilike, hányszor szóljak még.

SZILVESZTER Eddig még csak egyszer szóltál.

ANNA Sose nő be a fejed lágya. Na, gyere. (Ferenchez) Te pedig... (Lemondóan legyint, s Szilveszter-rel a nyomában kimegy. Kintről még behállatszik) Szeretném még egyszer az eszedbe vésni, hogy ha Titusz

FERENC (hosszú, feszélyezett csönd után) Néha igazán olyan, mint egy kamasz.

EMÓKE (magatartása egy csapásra megváltozik, kemény, szinte nyers) Torkig vagyok az egészszel, torkig vagyok, idáig, nézd, idáig ... Beszélte veled?

FERENC Próbáltam, de nem ez a megfelelő pillanat. Látod, hogy meg van bolydulva itt minden.

EMÓKE Mondjál nekem egy pillanatot az életben, ami szerintem megfelelő! Na, mondjál, hallgatlak! Egy éve élek itt, egy teljes éve. S egy év óta tűröm a diszes családot szeszélyeit. A hű kedves, a szolgálatkész kis-okos. De hiszen, már családtagnak számítasz! Hozzánk tartozol! Azt hiszed, nem látom, hogy Anna milyen szemet mereszt rám? És süketnek kellene lennem, hogy ne halljam: mikor vetsz már véget ennek, kisfiam?, rád más jövő vár!, előtted a nagyvilág!, nem engedem, hogy koloncot vegyél a nyakadba!

FERENC Anna sose mondana ilyet. S ha nem szeret-ne...

EMÓKE Nem engedte volna meg, hogy ideköltöztem? Mondd csak ki nyugodtan, mondj csak ki. Nem! Anna a fiát szereti. S mindent megszerez neki, amire csak szüksége van. Tudod, mi vagyok én itten? Egy egészségügyi berendezés, egy tornaszer, egy bordásfal, amelyen Szilike egészségügyi gyakorlatait végzi, hogy ne legyen pattanásos az arca. (Hirtelen elkomorul, lopva a magába roskadt Ferencre néz) Csak ne szeretném annyira... Már itt se volnék... Akkor látnátok, amikor ...

FERENC Ne beszélj így. Tudod, hogy nekem is milyen szörnyű az egész. És a legborzasztóbb az lesz, ha feleségül vesz.

EMÓKE Te még hiszel benne? (Párducos léptekkel oda-megy Ferenchez) Te még azt hiszed, hogy lesz belőle valami? Nem! Ne érj hozzám. Többet ne. Megfogadtuk. Annak vége. Egyszer történt meg ...

FERENC Kétszer.

EMÓKE Gyöngye voltam. Kezdetől fogva éreztem, hogy te vagy itt az egyetlen támaszom. Magányos voltam közöttetek. Szilikével, az más. Őt szeretem. (Szünet) Szükségem volt egy érett férfi tanácsára, barátságára. Szilike olyan édes, drága, de... kamasz. Később, ha majd a felesége leszek... Vagyis ha a felesége volnék ... S ez nem változtatna a barátságunkon.

FERENC Néha úgy érzem, szétmegy a fejem, ha erre gondolkodom. Ülök a rajzasztal előtt, bámulom a papírt, s egyszer csak te nézel vissza róla. Mindent megten-

nék, hogy boldognak lássalak. De tehetetlen vagyok. Ha összeházasodtok, akkor én ...

EMÓKE Akkor te?

FERENC Akkor nekem végem, hiszen te vagy az utolsó szerelem az életemben. És önző vagyok, nem akarok elveszíteni, szeretlek.

EMÓKE (tagoltan) De én nem szeretlek téged. (Gyorsan) Csak mint az apámat, mint egy igaz, jó barátot. S erről a barátságról akkor sem akarok lemondani, ha a fiad felesége leszek.

FERENC Aztán belém hasít, hogy örültt vagyok, aljas vagyok, kihasználtam a helyzetedet. Tulajdonképpen, most is kihasználnám. Örület, hogy csak egy fal választ el tőled. Az éjszakák... pokol! Nappal pedig rohannék az óvoda elé, hogy megvárjalak.

EMÓKE Nehogy még egyszer eszedbe jusson. Az óvoda előtt ne! A munkahelyemen is állandóan azzal nyaggatnak: mikor lesz a boldog nász, Emóke?, hogy van az, hogy ott laksz, és ...

FERENC Tudom, tudom., tudom ... S amikor végképp megundorodom magamtól, akkor azt kívánom... EMÓKE Akkor mit kívánsz?

FERENC De itt van Anna. S tudom, hogy hallani se akar a házasságokról. Egyszerűen fogalmam sincs, hogyan állhatnék elő vele, mivel vehetném rá. EMÓKE Miért nem a fiadat akarod rávenni? Ha ő

akarná ...

FERENC Ő mindig .azt akarja, amit az anyja akar. Ha láttad volna, milyen anyás volt kiskorában, szinte már...

EMÓKE Elképzelem, ha kívánod.

FERENC Ne beszélj így, kérlek. S add ide a kezed egy percre, csak egy pillanatra. (Szünet, Emóke nem mozdul) Igazad van, rendben van, ne kezdjük újra. Néha arra gondolok, hogy ...

EMÓKE (megérinti Ferenc kezét) ...arra, hogy... FERENC Hogy az volna a legjobb, ha ... tényleg elköltöznél innen.

EMÓKE Ó, szóval ezt gondolja a formatervező úr! Költöztem el innen, kész, vége, nem adhatok többet! FERENC Várj, nem ezt akartam mondani.

EMÓKE Boldoggá tettem a fiút, itthon tartottam, nem kódorgott az éjszakában, ellenőrizhetetlen csajok után! Boldoggá tettem az apát. Mondhatnám úgy is, hogy a formatervező úr visszaélt kiszolgáltatott helyzetemmel. De nem mondom. Mondhatnám azt is, hogy a formatervező úr hónapokig ostromolt izzó tekintetével, megtudtam tőle, hogy élete utolsó lehetősége vagyok, de szerelme szilárd barátság csupán. Ezt sem mondom. Csak azt mondom, hogy gyöngye voltam, egyedül voltam itt közöttetek, én voltam az esendő, és akkor, egyszer ...

FERENC Kétszer.

EMÓKE És akkor azt kapom, hogy költözz el, mert az volna a legjobb! Mert... És igen, boldoggá tettem egy hős anyát is, aki legszívesebben maga menne feleségül a fiához.

FERENC Ne beszélj így Annáról.

EMÓKE Miért ne beszéljek? Tán nem igaz? De az-tán megtalálta a fiával való házasság legeszményibb formáját. Ideköltöztette a fia szeretőjét.

FERENC Az igazság az, hogy hallani se akart arról, hogy ideköltözz.

EMÓKE Valamiben neki is engednie kellett. De később aztán rájött, hogy hiszen ez pazar, hogy ez az igazi! Mert, ugyebár, anyaként mindent megadhat a fiának, csak éppen azt a valamit nem. Adja meg hát neki a kis csinos, arra van neki a fenéke, s legyen boldog, hogy nem albérletben kell laknia, hogy a hangversenyeken a nagyasszony mellett ülhet, s hogy a leendő nagy zongoraművész egyik első műzsája lehetett, akiről majd két sorban emlékeznek meg a zenetörténészek. Ihless és hallgass! Nem vagy a menyem, hogy szavad lehessen! (Sir)

FERENC (tétován) Bejöhetnek.

EMÓKE Hát jöjjenek be. Tudják meg. (Hirtelen hidegen, a sirást mintha lefűjták volna róla) Úgyis meg fogják tudni. Mindent, érted, mindent!

FERENC Az isten szerelmére, Emóke, halkabban! Ha akarod, én mindent

EMÓKE Csak menjek el innen, lépjek le, mi? Hát... (Aztán mégsem mondja ki azt, hogy „ezt ni!”)

FERENC Várjál, hadd magyarázzam meg. Ha elköltöznél, akkor talán dülöre lehetne vinni a dolgot. Szilveszter szeret téged, nem akar elveszíteni. Es itt és most eszébe sem jut, hogy elveszíthet. Hiszen csak úgy él bele a világba. Éz az én bűnöm is, tudom, tudom... De ha már nem itt laksz, akkor ...

EMÓKE Akkor majd megjelenés nálam te, egyre gyakrabban, s a hosszú esteken arról mesélsz, hogy mi mindent követett el a házasságunk érdekében. Még várni kell, de közeleg a perc... S hogy addig se búslakodjam kétezer forintos albérletemben, melyet a négyezer forintos fizetésemből fizetek, te majd meg-vigasztalsz. Erre gondoltál, ugye, erre, na válaszolj. mondd ki szépen, erre, ugye?

FERENC *(becsületesen)* Igen, erre.

EMÓKE *(dühösen elindul az ajtó felé, ott lelassít, zseb-kendőt vesz elő, könnyeit itatja, Ferenc felé les, aki megsemmisülve áll. Körbejárja a szobát, a következő lépést fontolgatja, aztán valósággal Ferenc karjaiba veti magát)* Szegény bolondom. S én szegény bolond. Hát nem látod, nem érzed, hogy... én is ... én is!

FERENC Vigyázz, bejöhettek.

EMÓKE Ez nálatok nem történhet meg üvöltözés és dübörgés nélkül. Te édes, örökifjú majom. Hát nem látod, hogy ez az egyetlen megoldás ... Szilveszter el-vesz, s akkor mi...

FERENC Ezt nem mondhatod komolyan, Emóke. EMÓKE *(a sorsát vállaló áldozat hangján)* Te sem tudsz jobbat, és te is csak ezt szeretnéd ...

Ferenc tiltakozna, de Emóke a szájára tapasztja a száját. Vadul csókolóznak. Csöngetés. A konyha felől dübörgés, csattogás. Ferenc könyörgőn néz Emókére, mi-közben beront a haját igazgató Anna, s a nyomában Szilveszter, nagy, fehér kötényben

ANNA Ez Titusz! Pedig azt mondta, hogy még telefonál! Siessetek ... Emóke, te... mindegy, maradj csak... *(Ferenchez)* Te meg mit állsz itt, csinálj már valamit!

FERENC Mit csináljak?

SZILVESZTER Talán ajtót nyithatnátok.

A család kiönglik, Emóke is az ajtóhoz oldalog. Szilveszter gyorsan megfordítja a képet. Kint hangzavar. Rózsika siet be, határozottan odamegy egy karosszékhez, s úgy ül le, mint akit megillet az a hely

RÓZSIKA Nekem itt a helyem. Még akkor is, ha ti úgy képzeltétek, hogy nincs itt semmi keresnivalóm. FERENC De Rózsikám, hogy gondolhatsz ilyet. RÓZSIKA Te csak hallgass! *(Szilveszterhez)* És te is.

Fogd kézen a kislányt, és menjetek ki szépen. Ez nem gyerekeknek való.

SZILVESZTER Öreg és kipróbált harcos, hiába vagy zord, mint a proletárdiktatúra az első időkben, úgyis tudom, hogy aranyból van a szíved. Na, ki mosolyog szépen az unokaöccsére?

RÓZSIKA Mégis, hogy képzeltétek?

ANNA Mit hogy képzeltünk?

RÓZSIKA Hogy nekem nem is szóltok erről a... Tituszról. *(Ferenchez)* A hügod vagyok, még ha nem is az édes hügod. De ez hagyján. Ismerem a bátyámat, és ismerem a bátyám családját...

ANNA Ha ezzel rám cézol ...

RÓZSIKA De ez még hagyján, itt tartottam, ugye?! Ez még csak neveletlenség. Nem számít, megszoktam.

SZILVESZTER *(súgva)* De az én pozíciómban ...

RÓZSIKA De az én pozíciómban megengedhetlen, hangsúlyozom, meg-en-ged-he-tet-len, hogy a családban, a bátyám családjában holmi disszidensek bukkanjanak föl, csak úgy ukmukfukkk! Azt hittem, minden kapcsolatot megszakítottatok vele.

FERENC Ahogy mondod, édes Rózsikám, de hát írt, azt írta, hogy jön. Mit válaszolhattam volna?

RÓZSIKA Azt, hogy ne jöjjön. Ismeritek az álláspontomat. Aki a legnehezebb órában hagyta el az országot, annak itt semmi keresnivalója.

ANNA Azok, akiknek a pozíciódat köszönheted, más véleményen vannak.

RÓZSIKA Nem veled beszélek. A pozíciómat pedig a munkámnak köszönhetem, kedvesem. A munkámnak!

SZILVESZTER *(Emókének)* Csak úgy égett a keze alatt a munka és a ...

ANNA Tán csak nem akarsz itt káderezni?

RÓZSIKA Nem, kedvesem, nem akarok. Én mindent tudok. Rólatok is, meg arról a... Tituszról is. Pontosan tudom, hogy mi jár az ő fejében, és pontosan tudom, hogy ti miben sántikáltok. Főleg te, Anna. Mert ez a te műved. Ennek a mamlaszakn álmlában sem jutott volna eszébe, hogy idecsodítse azt a másik mamlaszt ...

SZILVESZTER *(súg)* Csak úgy ukmukfukkk.

RÓZSIKA ...csak úgy ukmukfukkk! De arra persze már senki se gondolt, hogy én, az én pozíciómban, nem engedhetek meg akármit magamnak. Legalábbis nem egyből. Ha megtudják odabent...

ANNA Füttyülnek rá azok odabent.

RÓZSIKA Ezt te csak hiszed, kedvesem, ezt te csak hiszed. Azok odabent pontosan tudnak mindent ...

SZILVESZTER *(súg)* Nem babra megy a játék.

RÓZSIKA Nem babra megy a játék! Röviden összefoglalva tehát, a helyzet a következő: kedves öcséd ötvenhat decemberében vagy ötvenhét januárjában el-hagyta az országot. A legnehezebb órákban. S azok-nak dolgozott, akik ellenünk dolgoztak. Megszedte ma-gát, ő tudja, hogyan. Én csak elképzelem, de biztos nem járok messze az igazságtól.

ANNA Hogyan? Ha volnál oly látnok ...

RÓZSIKA Aztán mi elértük eredményeinket, ezek köz-ismertek. S amikor már a legjobb úton haladunk, sikert sikerre halmozunk, akkor óurasága is beállt. Hogy miért? Hát épp ezt szeretném tudni.

FERENC Igazán, Rózsika, néha nem ismerek rád. ANNA De én nagyon is ráismerek. Folytasd csak, folytasd, kérlek.

RÓZSIKA Ez egy tiszta család. Ha leszámítunk bizonyos foltokat.

ANNA Köszönöm.

RÓZSIKA *(Ferenchez)* Kiváló iparművész vagy, neved van, tekintélyed van. Van egy kiváló gyermeked, aki nemes művészetével fogja fölűdíteni a munkában megfáradt dolgozókat. S te is állásban vagy, kedvesem...

SZILVESZTER *(súg)* Csak ennyit akartam mondani.

RÓZSIKA Egyelőre csak ennyit akartam mondani.

SZILVESZTER *(súg)* Köszönöm a figyelmüket. RÓZSIKA Köszönöm, hogy meghallgattatok.

ANNA Tulajdonképpen miért jöttél ide?

EMÓKE Azt hiszem, hogy ,én értem Rózsika nénit, de ...

ANNA Te csak ne szólj bele.

EMÓKE De téged is értelek, Anna, s épp azt szerettem volna mondani Rózsika néninek, hogy...

ANNA Köszönöm a megértést, de önmagamat mégiscsak én értem a legjobban, úgyhogy... De azért nagyon kedves tőled. *(Rózsikához)* Szóval, miért is jöttél ide?

FERENC Ne kezdj te is, nagyon kérlek, ne kezdj.

ANNA Nem én kezdtem, én csak folytatom. Neki fáj, hogy folt vagyok a családján. Igaz, hogy most az én — figyelsz, kedvesem? —, az én lakásomban ülünk, s ami személyesen téged illet, az anyámtól rám maradt karosszék a pozíciód. S a falióra is az enyém, amelyet most tüntetően megnéztél. *(A kifelé lopakodó Ferenchez)* Te csak ne somfordálj ki, elő a szennyessel, szagold te is. És ,az enyém a fiam is, kész csoda, hogy az még nem jutott eszedbe, hogy ebben is kértelkedj. Adtam egy ötletet? Hát csak dolgozz rajta, de ne most, még nem fejeztem be. Ezt a gyereket én juttattam el a Zeneakadémiáig, én viaskodtam az egész házzal. hogy napi nyolc órát gyakorolhasson, engem fenyegetett meg életveszélyesen a házmester abban a házban, ahol már a nagyszüleim is laktak. Es ha élünk valamilyen színvonalon, az nem ennek a málészájúnak köszönhető, és nem azoknak köszönhető, odabent, hanem nekem... És most hadd kérdezzem meg még egyszer: tulajdonképpen miért jöttél ide?

RÓZSIKA *(Ferenchez)* Négy szemközt szeretnék beszélni veled.

ANNA Hát majd megmondom én. Azért jöttél, hogy ki ne maradj az osztokodásból, ha lesz. A te pozíciódban...!

RÓZSIKA Hogy merészelsz!

ANNA Elek szabad véleménynyilvánítási jogommal. Nem tudom, hogy ez a te pozíciódban hogy veszi ki magát, de én itt, ebben a lakásban, ebben a családban ezt veztettem be. Ha nem tetszik...

FERENC Meg vagytok bolondulva! Szavamra, én sem értelek, Rózsikám. Hiszen már egy negyedszázad telt el azóta, egészen más világban élünk.

RÓZSIKA (*elsírja magát*) De engem mindenkiből kihagy-tok, Ferike. Régen is mindig, mindenkiből kihagy-tatok. Most is kihagy-tatok volna, ha ...

ANNA Igaz is, kitől tudta meg? (*Körbevallámlo tekintete Emőkének áll meg, a láng tiltakozó mozdulatot tesz. Szilveszter halkán fityörészve bámulja a mennyezetet*)

RÓZSIKA Én mindenről csak másodkézből értesülök, én tényleg a mostohatestvéred voltam.

FERENC Igazságtalan vagy, Rózsika.

SZILVESZTER Fel a fejjel, öres harcosina! Mit játszsz el neked? A „Fel vörösök, proletárok”, f-mollban? Te nyitottad föl a szemem, te vezettél az úton. Gyere, Nyusz-musz, vigasztaljuk meg a vigasztalhatatlant. (*Szilveszter odamegy a kényszeredetten lépkedő Emőkével Rózsikához. A fiú megsimogatja Rózsika fejét*)

RÓZSIKA (*mint akit áramütés ért*) Azért se fogom tűrni, hogy kisemmizzél. Befurakodtál a családkunkba, a te nagypolgári származásodra kellett flastromnak az én bátyám. Azt hiszed, nem tudom?!

FERENC Rózsikám, könnyörögve kérlek ...

RÓZSIKA S még ezeknek kedveznek mostanában! El kéne taposni őket, a történelem süllyesztőjébe ezek-ke! A ...

SZILVESZTER Jeleztette a TASZSZ. Jól van, nyugodj meg, később majd megbeszéljük, hogyan tegyük anyut a történelem süllyesztőjébe ...

FÉRFIHANG (*a „gangról”; rekedt, részeg, durva*) A kurva anyádat, te ringyó, te. Te mocsolod! (*Sikoltozás, pofokodás hangjai, gyereksírás. Bent mindenki megdermed*)

NŐI HANG Eressz, te gazember! Segítség ...!

RÓZSIKA Hát ez mi?

FERENC Megkezdődött a szép magyar szombat dél-után.

RÓZSIKA És ti ezt tūritek?

ANNA Mégis, mit tehetnénk? De te majd biztosan nem fogod eltűrni.

RÓZSIKA (*teljesen átszellemül; aktivitási lehetőség!*) Hát nem is! (*Főlpattan, megragadja Szilveszter kezét*) Gyere! Végzeteket én ennek, ne féljete! Gyere! Gyere! (*Kivonszolja Szilvesztert*)

Emőke tanácstalanul áll, mondana valamit, de Anna megelőzi

ANNA Neked semmi dolgod? Mire vársz, tapsra?

Emőke félszegen kimegy a „fiatalok” szobájába

Hát, nekem ebből elég volt! Elegem van a díszes rokonságtól, elegem van ebből a mohóságból! Már látom, hogy Titusz öcséd is — aki a jó ,ég tudja, hol kóvályog most —, ő is csak vinni akar innen, anélkül, hogy bármit is hozna ...

FERENC (némi éllel) Egyelőre mi akarunk tőle, ha az emlékezetem nem csal. De úgy is fogalmazhatnék, hogy te akarsz tőle.

ANNA Hát persze, hogy akarok. Valakinek akarnia is kell ebben a házban! Hová jutottál, mire vitted eb-ben a társadalomban?

NŐI HANG Részeg vagy, megint részeg vagy. A gyereket nem adom, engedd el, engedd el... Jaaaa!

ANNA Ipari formatervező! Összeültök a kollégákkal, s te vagy a társaság lelke, a kedvenc. A jó fiú, a vicces fiú! De még egyetlen zsiros megbízatást sem tud-tál elvinni az orruk elől. Terveztél akár egy ócska dunai hajót, egy rohadt dobozt (a tévére mutat), egy fogorvosi széket?

FERENC (egykedvűen, sokszor hallotta már) Igazságtalan vagy.

ANNA Az vagyok, hátha egyszer sikerül fölérésztennem az önérzetet, a becsvágyadat! Tudod, miért szeret-nek? Mert semmit sem akarsz, mert veszélytelen vagy rájuk nézve. A hobbidnak élsz, modellezel, s néha megtervezel egy nadrággombot.

FERENC Kabát!

ANNA S még van kedved élcelődni!

FERENC Nem te mondtad az imént, hogy vicces fiú vagyok? Ami pedig a becsvágyamat illeti, lehet, hogy egészen máshol tartom.

ANNA Jól eldugtad, ha több, mint húszévi házasság után sem találom. Igaz, nem is nagyon kerestem. Nem volt időm rá. S tudod, hogy miért? Mert nekem kel-lett húznom ezt a szekeret...

NŐI HANG Nem adom... Nem-a-dom! Neee! Ne üss!

FÉRFIHANG Szót se ... Szócse!... Szócse!

Gyereksikoltás

FERENC Lehet, hogy én is húztam volna. Csak nem tetszik az a mód, ahogyan ti itten az előbbre jutást, a föltörést, vagy ahogy te mondd, a szekér húzását elképzelitek.

NŐI HANG Takarodj ki innét, te disznó!... Jaaaa!

FÉRFIHANG Már az anyád is kurva volt, a nagyanyád is kurva volt, te is kurva vagy...

NŐI HANG Eressz el, széttéped!

Gyereksikoltás

Széééééééttéped! Őlj meg, tessék, itt a kés, szűrjál le ... Jaj ne, fááááj!

RÓZSIKA (*hangja kintről*) Azonnal tegye le azt a kést!

FERENC Biztos kell legyen ilyen korszak minden ország történetében. S minden korszaknak megvannak az alkalmatlan emberei.

NŐI HANG Beléd ütöm a kést, ha ide mersz jönni!

ANNA Kényelmes álláspont, s megengedhető, ha valaki elvégzi helyettünk a munka mocskosabbik felét. Mert haszonélvező azért vagy, akár tetszik neked a kor, akár nem. De hagyjuk ezt. Segítesz nekem, vagy kitarasz a lelki finomság mellett?

FERENC Történhet itt más is, mint amit te akarsz?

ANNA Titusz a te öcséd, neked kell ismerned. Eddig hajtott, csinálta a pénzt, s nagy ritkán, ha betört a melegfront Ottawába, írt nekünk egy mélabús levelet: hogy milyen sivár az élet, hogy az öröm milyen ritka madár, s egyéb badarságokat. De a felesége rövid pórázon tartotta.

FERENC Mint te is engem.

ANNA Mindjárt sírva fakadok ... De értsd meg, most özveggy. Az egész mindenség elvesztette az értelmét számára. Nem leli helyét.

FÉRFIHANG A kurva anyád!

RÓZSIKA (*kint*) Fejezzék be az elvtársak, mert rend-ört hívok!

ANNA Van pénze, de nem tud pénzt költeni. Épp a pénzszerzés miatt nem volt ideje megtanulni pénzt költeni. Mit képzelsz, a ti szép szemetekért jön most Magyarországra, huszonöt év után?

FERENC Es ha azért? Olyan elképzelhetlen?

ANNA Jól van, azért jön. Ő legalábbis azt hiszi. Majd elmorzsolok egy könnyecppet az erzsébetvárosi ház előtt, ahol gyerekeskedtetek, kimentek a temetőbe, s ha a vörös Volga nem ment egészen az agyára, meg-beszélték ötvenhatot. Ez. már olyan a ti generációtok-nak, mint egy ifjúkori kaland.

FERENC Ebben kivételesen igazad van.

ANNA Mindenben igazam van, csak hallgass végig. Titusznak a tevékenység hiányzik, nem az emlékek. S most, hogy a felesége meghalt, ő pedig annyira meg-szedte magát, hogy visszavonulhatott az üzlettől, valamilyen tevékenységet keres, csak ő se tud róla. Hát mi majd adunk neki.

NŐI HANG Lajos, ne, jaj, Lajoooooooo!

FERENC Képtelenség, Titusz fürdőszobákkal, vízcsövekkel üzletelt, te pedig zongoraművész-menedzsert akarsz csinálni belőle.

ANNA Ez is, az is áru, s az árut el kell adni. Márpedig Titusz ért az eladáshoz, és én is értek. Minden attól függ, hogy ráharap-e vagy sem.

FERENC Hogyne! Nem óhajtanak, uraim, egy zongoraművészt is a rózsaszínű fürdőkád mellé? Hát nem érted, hogy ez egy másik szakma? Érteni kell a zenéhez, márpedig Titusz pont olyan botfűlű, mint jó-magam.

FÉRFIHANG Magát ki kérdezte, he? Takarodjon innét, mert ledobom az emeletről!

RÓZSIKA (*kint*) Rendört hívok, ha azonnal nem távozik.

FERENC Üristen! Megyek, megnézem ...

ANNA Maradj csak. Előbb dobja le Rózsika ... Nem értem az ellenkezésedet. Elvégre Szilveszter a te fiad is.

FERENC De hát értsd meg, hogy Titusz összetévesztené a koncerttermet a gabonarakttal.

ANNA Majd megtanulja. A fürdőszobákhoz, alagsövekhez vagy mikhez talán értett? Azt hiszed, hogy ott kint talpon maradhat valaki, ha nem az egyik napról a másikra tanulja meg a dolgokat? Az nem szocializmus, fiacskám, ott nincsenek elvtársak, akik-kel meg lehet tanácskozni a dolgokat, gondosan elő-készítve a kiskapukat arra az esetre, ha nem válik be az elképzelés, ami persze nem is válik be, épp a megtanácskozások miatt. En csak annyit kérek, hogy ne tegyél nekem keresztbe. Óleljétek meg egymást. zárandokoljatok el a régi helyekre... De ha mondd valamit, te csak bólogass ... És tartsd féken a húgodat, ezt a vörös szentfazekat. A többit bizd rám.

FERENC Ebben már megegyeztünk néhányszor.

ANNA Felőletek sosem lehet biztos az ember. Rózsikát miért kellett idecsődítened, például?

FERENC Nem én... nem is tudom... végül is, neki is testvére, s emlékszem, gyerekkorunkban ...

ANNA Emlékszem, gyerekkorunkban...! S ha három nappal később hívod föl, hogy hármásban emlékeztetek a gyerekkorotokra? Hát nem éried, hogy időre van szükségem? Ez egy nehéz ember.

FERENC Titusz? Hiszen nem is, ismered.

ANNA Mint a tenyeremet. Azt hiszed, hogy olyan átláthatatlanul bonyolultak vagytok? Különbem sem a lelkére vagyok kíváncsi. Üzletet akarok vele... Meg-egyeztünk?

Ferenc tétován bólint

NŐI HANG *(sírva, beletörődötten)* Te állat, mindig ilyen állat voltál, ha ittál. S mikor nem ittál?

ANNA Vajon, hol bolyong most ez a halálmegvető kanadai ősmagyar? Néha komolyan úgy érzem magam, mint az állatkertben.

RÓZSIKA *(kint)* Maga pedig adja oda neki azt a gyereket. Joga van ahhoz, hogy a fiával legyen egy szombat délutánon.

NŐI HANG De a kocsmába viszi, a kocsmába. *(Gyerekvizítés)*

ANNA *(gesztus kifelé)* Mint egy állatkertben, a vadak között!

FERENC Néha -én is.

ANNA Csakhogy te a kedves medve vagy, amelyik perccét nyújtja a mancsát. Kényelmes, nagyon kényelmes ...

FERENC Erről jut eszembe, ha Emőkével beszélsz...

ANNA Hogy jut erről eszedbe Emőke? Nem hiszem, hogy most lesz időm Emőkével beszélgetni. De ha már emlited: azt hiszed, nem látom, hogyan fészkel be magát közénk a kis bestia? Nagyon téved, ha azt képzeli, hogy gyökeret fog itt eresztetni. Ebből nem lesz házasság.

FERENC Voltaképpen mi a kifogásod ellene?

ANNA Voltaképpen csak kifogásom van ellene. Kicsit hamar tette meg az utat a vidéki tyúkszartól a művészvilág tyúkszaráig, nem gondolod? De majd beszélek én a fejével, ha Tituszon túl leszünk.

FERENC De Anna, kérlek...

ANNA Miért, most tán van időm? Hát ki segít itt nekem, a konyhán legalább! Jó, jó, majd beszélünk, tár- gyalunk, meggondoljuk, megfontoljuk. De most dolgom van. *(Az ajtóból)* Mert ha nincs hét pötty a katicabogár alakú töltött tojáson, akkor megjegyzést te-szel, vendégek előtt ! *(Kimegy a konyhába)*

FERENC *(a határozatlanság és tanácsatlanság szobra. Mi a gyenge ember menekvése? A hobbi. Asztalából repülőgépmo-delleket vesz elő, acélszára erősíti fel őket; az acélszálak rugalmasan ágaznak ki a falból: a gépek mintha lebegnének. Megszólal a telefon. Ferenc valósággal ráveti magát, ő akar elsőnek, külön Titusszal beszélni)* Halló... Halló... Titusz, te vagy az?... Bocsánat. Nem értem. Hogyan?... Igen, én ... Kicsoda? Úristen, te vagy az!... Hát hogyne... persze... már vártunk... Hát persze hogy megkaptam, válaszoltam is rá... *(Hangját egyre jobban lehalkítja, riadt pillantásokat vet a felé az ajtó felé, amelyen át Anna kiment; a telefont a szoba legtávolabbi zugába viszi)* Nem kaptad meg?... Mit mondasz, nem értem. többen vagyunk itt, beszélj hangosabban... Hát persze hogy jöhetsz... megírtam, hogy várunk... Igazán ne légy már olyan érzékeny, Dehogyan olyan a

hangom, nincs semmi a hangommal, a telefon torzít, Hogyan?... Ül taxiba, s gyere!... Kifizetem, ne törődj vele, addig majd vár a ház előtt... Na jó, akkor villamossal... Ahogy kijössz a pályaudvarról, bármelyikre... Balra, balra, az ötödik... ö-tö-dik! , Igen, mi jól vagyunk. Anna is jól van. Három perc után szétkapcsol... *(Kényszeredett nevetés)* ... Bizony, mi már ilyen fejlettek vagyunk... Akkor leteszem, jó? ... Mondom: leteszem ... Szervusz, szervusz... és siess! *(Leteszi. Teljes pánik. Többször ne-kívág, hogy kimenjen Annához, de visszatörpan. Végül eszébe jut, hogy Emőke egyedül van a szomszéd szobában. Benyit)* Gyere, gyere gyorsan, baj van!

EMŐKE *(bejön)* Mi történt? Titusz bácsi ... ?

FERENC Halkabban! Dehogyan Titusz. Segítened kell, Emőke, mert olyan botrány lesz itt mindjárt, de olyan ...

EMŐKE De hát mi történt, egészen ki vagy fordulva magadból.

FERENC Megjött az unokatestvérem Erdélyből.

EMŐKE S mi ebben a tragédia?

FERENC Ide fog jönni. Telefonált. Most beszéltem vele, Írt nekem vagy két hónappal ezelőtt, válaszoltam is rá, vagy nem válaszoltam?, aztán megfélekedtem az egészről. S most itt van a Nyugatiban!

EMŐKE Miért nem mondtad meg neki, hogy menjen máshová, most nem alkalmas...

FERENC Hát először is : alkalmas. *(Ingeriltén)* Nekem legalábbis alkalmas... Aztán meg: hová menjen, béreljen egy szerény lakosztályt az Atrium Hyatben? Hiszen még egy IBUSZ-szobában sem tudná kihúzni egy hétnél tovább, amennyi pénze van. S ne kérdezd, hogy mennyi pénze van. Szerintem semennyi.

EMŐKE Akkor mégis, hogy képzeli?!

FERENC Úgy, hogy nálunk lakik. *(Fintorral)* Van itt hely! Egyéb sincs itt, mint hely! S hogy majd kötcsonzók neki...

EMŐKE Nem törvénytelen ez?

FERENC Hát persze hogy törvénytelen. De mondd, mit tehetnek azok a szerencsétlenek?

EMŐKE De hát mi közünk nekünk hozzájuk?

FERENC *(már szóra nyitja a száját, aztán csak legyint)* Most mit csináljak? Hogy mondjam meg Annának? Ráadásul ez a fafajú Rózsika is itt van a nyakunkon! Találj ki valamit, Emőke! Ki kell sütnünk valamit.

EMŐKE Nyugodj meg, Mackó ! Végül is, mit tehet Anna?

FERENC Botrányt csaphat, arénázhat. Neked magyarázzam? Leszülne a bőr a képenről, de ez a legkevesebb. Napok óta... mit napok óta... évek óta úgy érzem magam, mintha egy menetrend szerint közlekedő, de teljesen fölösleges vonaton utazgatnánk kör-be-körbe. Csak robogunk, nem állunk meg sehol, nem nézünk meg semmit, nem érdekel semmi, s csak a jó ég tudja, hogy a helyváltoztatáson kívül mi a célunk. Ha te nem volnál, Emőke...

EMŐKE *(keserűen)* Akkor nélkülem utazgatnál... költbe-körbe...

FERENC Kedves vagy, köszönöm. Most is menetrend van: vacsora a Margitszigeten, holnap ebéd, a fene tudja, hol. Még a rokon szeretet hófoka is belém van programozva. S mindez valami agyalágyult ábránd jegyében! Kapcsolatot építeni, arrafelé! ... Mert ott, arrafelé, mi is pont olyan nyomorult patkányok vagyunk, mint Pali unokaöcsém itt nálunk, Pesten. Szállásnak a csatorna, s eszel, ha vittél! Így aztán mi is hazudunk: rokon szeretetet huszonöt éve nem látott idegennek, baráti szeretetet a felszínes ismerős-nek, lángoló érdeklődést olyan gondolatoknak, melyeket különben kutyába se vennénk. Figyelj csak, engem figyelj, mit fogok művelni Titusz öcsém társaságában. Arcom ragyogni fog, csillogó szemmel hallgatom üzleti sikereit, megértően bólogatok, ha majd rátér az üzleti élet kegyetlen törvényeire. Neki lesz igaza mindenben, ő lesz a szép, ő lesz a jó, ő lesz az okos!

EMŐKE Nem értem, hiszen ha vinni akarja valamire az ember...

FERENC *(meg sem hallja Emőke közbevetését)* S ha majd szóhoz jutok bőbeszédű családomtól, márpedig, tetszik, nem tetszik. szóhoz kell jussak, elvégre én vagyok a családfő, én is vittem valamire, én is meg kell lobogtassam. magam, mint családunk diadalmi

zászlaját, el kell henegetnem a szakmában elfoglalt helyemmel, mely szó köztünk maradjon. a nullával egyenlő ... Mit is akartam mondani?... Igen, na akkor figyelj ! Minden szavam szerény, de büszke, derék hazám derék állampolgára vagyok. Nem vagyok nagyemelő, de azért vittem valamire. S ez úgy értendő, hogy azok, akik többre vitték, mint én. az igazi nagyemelő szélhámosok, szemfényvesztők, lefeküdtek a rendszernek. Figyeld csak meg, hogyan kotyvasztom ki magamból a férfias kívülállót, azt a fajta kívül-állót, aki épp derék hazája érdekében vállalja a kívülállást ... Mindegy, mindegy, mindegy ... Emőke! Mi volna, ha te ...

EMŐKE Én beszéljek Annával? Ez csak tetézné a bajt.

FERENC Igaz, igaz ...

EMŐKE Mégiscsak neked kell megmondanod. Legföljebb átállítjátok egy kicsit a menetrendet. Nincs itt semmi tragédia, Mackó. Fáradt vagy, ráadásul még én is gondot okozok neked. *(Hozzásimul)* Én nem tehetem, tudod, hogy Anna meg én ...

FERENC Igaz, igaz ...

EMŐKE Majd bedobom magam egy kicsit Titusz bá-csinál, ha már lankadtok. Addig te foglalkozhatsz az erdőlyivel. Hogy is hívják?

FERENC Pali. Fejér Pál. Úristen, mindjárt itt lesz. Emőke... *(Átöleli Emőkét)*

Benyit Szilveszter. Dermedten áll az ajtóban. A fehér kötény még mindig rajta van. Visszahúzódik, a résnyi-re hagyott ajtón át végignézi Ferenc és Emőke jelene-tét.

Nem is tudom, mi volna, ha te nem volnál itt, ha nem érezném ezt a titkos támogatást.

EMŐKE Még sokkal jobb lesz, ha családtag leszek. Jobb lesz, meglátod.

FERENC De hát ez képtelenség.

EMŐKE Egyszer ügyis kipattanna. S akkor nem leszek ugyan a fiad felesége, de a te kedvesed se. Ne hidd, hogy szép csöndesen elsomfordálok innen. Azt azért nem, drágám. Túl sokat ...

FERENC Mondd csak ki : túl sokat fektettél már be eb-be az üzetbe.

EMŐKE Jaj, Mackó, néha igazán olyan közönséges tudsz lenni. Túlságosan kötődöm hozzád, férfi vagy, igazi férfi. Nekem is vannak érzelmeim, de azokkal senki se törődik, engem nem...

FERENC Szerelmem.

EMŐKE *(gyöngéden simogatja Ferencet)* Próbáld meg-érteni az én helyzetemet is. Ki vagyok szolgáltatva nektek. Érzelmileg is, másképpen is. Egyfolytában alkalmazkodom, minden szavam, mozdulatom alkalmazkodás. És éretted teszem. Azt hiszed, itt volnék még, ha te nem volnál?

FERENC Velem csalnád meg a fiamat, ez borzasztó, nem is ...

EMŐKE Most is veled csalom meg a fiadat. Hidd el, Mackó, a házasság az egyetlen megoldás. Nekem mindenképpen itt a helyem, közöttetek. S annyi mindent hozhat még az élet. Bizzál bennem. S ne gondolkozzunk a helyzeten. En már rég nem gondolkozom. Végül is, ártatlan, tapasztalatlan vidéki lányként kerültem ide... és elvesztettem a fejem, okosabbnak kellett volna lennem, kérlelhetetlennek, de gyöngye voltam, esendő voltam ...

FERENC Egyszer majd sokat-sokat fogunk erről beszél-ni, jó? De most ...

EMŐKE Gondolj rám is, ha szeretsz egy kicsit. Én vagyok a bűnös. De most már nincsen visszaút. Ezt most már el kell szenvedjünk mind a ketten.

FERENC De ha mégis megpróbálkoznánk azzal, amit én ... csak egy időre ...

EMŐKE *(a férfi számára teszi az ujját. Kedvesen)* Csitt, egy szót se többet erről. Megvárjuk, amíg Titusz bácsi elmegy, addig én ügyis valaki leszek : valakinek le kellene mennie egy üveg whiskyért, valaki igazán asztalt foglalhatna a Duna Intercontinentálban. Igaz is, nem tudod, minek fog bemutatni Anna? Mi lesz itt a jogcímem két hétig? Albérlő?

FERENC *(röstelkedve)* Szilike gyerekkori játszótársa.

EMŐKE Na, látod... S én nem fogok megbántódni. El-játszom a szerepet, melyet épeszű ember úgysem hihet el... Jól van, Mackó, halasszuk el Titusz bácsi utánra a döntést. De legalább a fiaddal próbálj be-

szélni, És, most menj ki szépen Annácskához, s mondd meg neki, hogy váratlan vendégeket is érkezik. *(Szilveszter behúzza az ajtót)* A fejeteket mégse fogja leharapni. Majd csak találtok valami megoldást. *(Célzatosan)* Van itt hely... Ez a Pali is jobban meg-gondolhatta volna, hogy mikor jön.

FERENC *(kifelé indul, az ajtóból)* Azt hiszed, meggondolhatta volna? Jön ész nélkül, amint megkapja az ütlevelet. És boldog, hogy a rokonai tárt karokkal várják. Kezükben kódarab ... Jól van, megyek már ... Ki gondolhat meg itt valamit egyáltalán? *(Kimegy)*

EMŐKE *(teljes magatartásváltozás. Határozottan oda-megy a bejárati ajtóhoz, emlékszik rá, hogy Szilveszter és Rózsika kiment perpatvart nézni. Hallgatózik. Odamegy a telefonhoz, tárcsáz)* Te vagy az, Péter? Utcáról beszélek, és nincs több kétforintosom, úgy-hogy csak röviden... Értem, de nem lehet. Nem :lehet, értsd meg! Ne erőszakoskodj. Közöttünk vége mindennek, vége, kész, elég volt, endel... Persze hogy emlékszem, mindenre emlékszem... S te is emlékszel, jól van, érzük be ennyivel... Hát persze hogy hozzámegek. Naná, mert nem megyek hozzá!... Es ne siránkozz, úgyse hatsz meg... Miért? Mit képzeltél? Nem akarom nedves parkokban andalogva le-élni az érzelmi életemet. És ne hívj föl... Legalább két hétig ... Dolgom van, elutazom, nem mindegy? ... Mindjárt letelik a három perc, s nincs több kétforintosom ... Jó, majd azután fölhívlak ... két hét múlva ... Jól . van, csók, ha neked ez hiányzik. *(Lépések zaja. Emőke gyorsan lenyomja a villát, ütügeti. Rózsika jön be)* Ujjabban már szombaton sem ad vonalat ...

RÓZSIKA *(zihált, diadalmas)* Na, ez rendben van. Föl-háborító, mit engednek meg maguknak manapság az emberek!

EMŐKE *(színtelt élénkséggel)* Mi történt, Rózsika néni? RÓZSIKA Nem hallottad? Visszhangzott tőle a ház.

Biznák csak rám, ráncba szedném én az efféléket. EMŐKE Rózsika néni kitűnően meg tudná szervezni az életünket, az biztos.

RÓZSIKA Már az igaz, már az igaz. *(Mintha nagyobb hallgatósághoz beszélne)* Én mindenben egyetérték a politikánkkal, de a szabadságból is megárt a sok. Ez a nép még éretlen a szabadságra. Gazdára, kemény kézre van szüksége.

EMŐKE *(kulcsomót talál a telefon mellett, fölveszi, ujján forgatja. Szórakozottan)* De hiszen csak egy kis civakodás ...

RÓZSIKA Ugyan, mit tudsz te. Fialat vagy te még ehhez.

EMŐKE *(észbe kapva)* Nem sokat, az biztos. Rózsika nénihez képest pedig ...

Szilveszter bedugja a fejét az ajtón, látva Rózsikát, visszahúzódik

RÓZSIKA Mert mi van itten? Mindenki azt csinál, amit akar. Mindenkinél csak a szórakozáson jár az esze, mindenki csak a flancolással törődik. Részegeskedések, botrányok, liberalizmus... Mindenki azt mond, ami neki tetszik ... A fiatalok pedig, már meg ne haragudj, olyanok, mint az állatok. Csűrhe, fegyelmezet-len banda ...

EMŐKE *(a kulcsokat tanulmányozva)* Rózsika néninek teljesen igaza van.

RÓZSIKA S mindez miért van? A túl nagy szabadságtól... ! Ha rám biznák, először is, bezáratnék minden kocsmát, betiltanám ezeket a csőrömpölő együtteseket. A kölykök estig legyenek az iskolában. Dél-előtt oktatás, délután tanulás, de főleg nevelés ... Ki-verném én a fejükből ezt a liberalizmust, ne félj.

EMŐKE Ez a liberalizmus tényleg káros.

RÓZSIKA Ezt sajnos még csak kevesen ismerték fel. Aztán itt vannak ezek az utazások. Mintha megkerülnék volna az emberek, csak utaznak eszetlenül, értelmetlenül. Egy tizenhét éves taknyos már beutazta az egész szocialista tábor. Hátizsákkal, sátorral, mint a cigányok. Kérdem én, mit látnak ezek a szomszédaink nagyszerű építőmunkájából? Mit látnak? De tényleg, mit látnak ... ?

Emőke közben fölláll, belepróbálgatja a kulcsokat a szekrényajtókba, fiókokba

De még ha csak a szomszédainkhoz utaznának az emberek! Mit gondolsz, honnan jön ez az összevisszaság, ez a téboly? A lapok meztelen nőkkel vannak tele, éretlen suhancok nyilatkoznak komoly újságokban, hogy nekik ez nem tetszik vagy az nem tetszik. Hát hogy jönnek ezek ahhoz, hogy ne tetszedjék nekik valami? Kérdelem 'én, hogy jönnek ahhoz? De tényleg, hogy jönnek...? S mit gondolsz, honnét veszik a példát? Figyelsz?

EMŐKE Figyelek. Nagyon érdekes.

RÓZSIKA Betiltani az utazásokat, betiltani ezeket a madárijesztő ruhákat, betiltani mindent, ami idegen a szellemünkől, az életünkől... Tisztaság, rend, fegyelem... És börtönbe azokkal, akik részegen fölverik egy ház nyugalmát. Csak semmi tárgyalás, ügy-védi szófacsarás: rács mögé, kész, vége!

EMŐKE Én is mindig így éreztem, csak nem tudtam ilyen pontosan és szépen megfogalmazni, mint Rózsika néni.

RÓZSIKA Csak az a baj, hogy kevesen vagyunk, akik így gondolkozunk. Egyre kevesebben. Itt van például ez a mi családunk: Feri puha, mint a vatta! Szilike? Ó még gyerek. De Anna nagyravágyása, pénzhésége, elvtelensége mindenkit megfertőzött. Azt hiszed, nem látom, hogy engem is legszívesebben kiutálnának innen? De azt nem, de azt már nem.

EMŐKE Rózsika néni mindenki nagyon szereti itt.

RÓZSIKA Csak semmi hízelgés, azt nem szeretem. Tudom én, amit tudok. Es már meg ne haragudj, ezt a ti viszonyotokat sem helyeslem. Vadházasság! Ezt így hívják, már meg ne haragudj.

Szilveszter bejön, megáll az ajtóban, a nők nem veszik észre

EMŐKE Szeretjük egymást Szilveszterrel, Rózsika néni. S tessék elhinni, hogy amint lehet... RÓZSIKA Ez azért még odébb van.

EMŐKE Nekem se könnyű, tessék elhinni.

RÓZSIKA Senkinek sem könnyű, fiacskám, akinek nem tiszta a lelkiismerete. S csak azoknak még nehezebb, akiknek tiszta. *(Mintegy magának)* Most meg idejön ez a Titusz. Nem tetszik nekem itt valami, nagyon nem tetszik. Na de ez nem a te dolgod! Hogy mi-nek kell nekünk az egész világgal kapcsolatot létesíteni? Kérdelem én, minek kell? De tényleg, minek...? Ezek a nyugati krampuszok már lökik föl az embert az utcán.

EMŐKE *(visszatéve a kulcsomót a telefon mellé, félénken)* De hiszen pénzt hoznak.

RÓZSIKA Eddig is megvoltunk a pénzük nélkül, ez-után is megleszünk. Élősködők, hernyók, halálra van-nak ítélve. S most még azok a patkány magyarok is elárasztanak minket. Aki egyszer elment ebből az országból, akinek büdös volt a mi rendszerünk, az maradjon is ott, ahol van. Nincs rá szükségünk! S eb-ben nem ismerek se családot, se testvért, se szerelmet! A legnagyobb bajban hagytak itt minket, s most, amikor arcunk verejtékével, kemény munkával, diadalmasan... *(Észreveszi az ajtónál mozdulatlanul álló Szilvesztert)* ...gyere csak, gyere, nem árt, ha te is hallod... verejtékes munkánkkal elértük nagyszerű eredményeinket, most ideállítanak! S azt hiszitek, hogy jó szándékkal, az elismerés szándékával?

SZILVESZTER *(Emőkéhez)* Hogy vagy?

EMŐKE Hogy lennék? *(Rózsika felé int, fintorog)*

RÓZSIKA Csak azért, hogy olcsón telezabálják magukat, s aztán fitymáljanak, ítélkezzenek, a kákán is csomót keressenek.

SZILVESZTER Én igazán nem akarok a kákán is csomót keresni, csak arra volnék kíváncsi: hogy vagy?

EMŐKE *(őszintén)* Nem értelek. Hogy lehetnék? Jól. Nagyon jól vagyok.

SZILVESZTER Mert már aggódtam. *(Hirtelen vidáman)* S tanulunk, tanulgatunk? Rózsikától van is mit.

RÓZSIKA Csúfolódni, azt tudsz, te haszontalan. Pedig jobban tennéd, ha idefigyelnél. Mert amit anyádtól... ööö, anyád mit csinál?

SZILVESZTER Nem tudom. Együtt vívtuk meg a gang-csatát, már nem emlékszel? *(Fölmutatja a kötetnyt, melyet addig a kezében tartott)* Biztos a konyhában van. Ezenkívül, ma már volt vadászni, hazahozta, megsütötte. Készen van már egy kiéhezett gyalogezred egyheti ellátmánya. Már csak az almát kell ki-fényesíteni, hogy elcstüsszon rajta Titusz bácsi foga.

RÓZSIKA Sosem komolyodsz meg.

SZILVESZTER Igazán sajnálom, hogy félbeszakítottam az érdekesítő és politikailag nyilván roppant tanulságos eszmeeserét, de csak arra voltam kíváncsi *(hirtelen fordulattal Emőke felé)*, hogy vagy? Jól? Nem bánt valami? Semmi hézag...? Semmi, semmi...?

EMŐKE Igazán nem értelek. Ez most mire való? RÓZSIKA

Összevissza beszél, kiskorában is ilyen volt.

Tipikus mai fiatal: csak beszélni, csak beszélni, se füle, se farka.

SZILVESZTER Farka azért van. ugye. Emőke?

RÓZSIKA Na, leszel szíves!

SZILVESZTER *(Rózsikához)* Hozzak egy pohár vizet?... Pedig már nincs ok az izgalomra, minden sinen van. A közeledő vonat is sinen van, s mi is sinen vagyunk, akik a vonatot várjuk.

EMŐKE Nem autóval jön Titusz bácsi?

RÓZSIKA Persze hogy autóval. Nem látod, hogy csak okoskodik?

SZILVESZTER S most, hogy minden sinen van, elbeszélgethetnénk egy kicsit. Te például a női lélek rejtelméről mesélhetnél, intim titkokat mondhatnál el, egyenesen a női szívből.

RÓZSIKA Teljesen elment az eszed. Segitenél inkább Annának, a konyhán.

SZILVESZTER Annának nem kell segítség, Anna készen van, már a dobostortát is föllobogózta...

EMŐKE Néha még én sem tudok eligazodni rajta. Gyere, te buksi. *(Szilveszter nem mozdul)* Na és, mire jök még az érkező előtti percek?

SZILVESZTER *(egyre nehezebben játssza a magára erőltetett szerepet)* Az elvagyódásra! A vonatok jönnek-mennek. Az ember belegondol, hogy az egész nagy vasmicsoda nemsokára kint lesz a pusztaságban. S irigyli! Hogy szabad...

RÓZSIKA A szabadsággal kapcsolatban még... SZILVESZTER *(élesen)* Irigyli! ... Sosem gondoltatok

még arra, hogy a vasúti sínek egyetlen testet alkotnak Portugáliától Indiáig, s hogy egy független vonat, egy szabadságot választó vonat egy egész életet végigcsatangelhetna ezen az egyetlen testen?

EMŐKE *(gyanút fog)* Miről beszélsz te tulajdonképpen?

SZILVESZTER Magamról, kis, naiv szeretőm. Magamról. RÓZSIKA. Egy árva kukkot se értek az egészből. Még hogy független vonat, szabadságot választó vonat...!

SZILVESZTER Nincs is értelme, öreg és kipróbált harcos.

Hiszen tudod, hogy mi ketten...

EMŐKE Ha mondani akarsz valamit, ne most, kérlek.

Minden pillanatban itt lehetnek.

RÓZSIKA Itt lehetnek? Hát nem egyedül jön?

EMŐKE Gondolj Annára.

SZILVESZTER Gondoltam Annára. És gondoltam Ferencre is.

Újabban minden gondolatomat betölti. EMŐKE De ne most, kérlek... Ez a családi esemény igazán nem alkalmas.

SZILVESZTER Miért ne most? Családban marad, nem? Családi eseményt a családi eseménybe! De tövig! *(Szinte sírva)* Tövig, érted, tövig! *(Emőkéhez vágja a kötetnyt)*

RÓZSIKA Mi van veled? Mit csinálsz? Állj meg! Olyan vagy, mint a kréta! Mi van veletek?

SZILVESZTER *(úgy indul Emőke felé, mint aki föl akarja pofozni)* Tudod, mi vagy te?... *(Sikerül újra magára erőltetnie a szerepet)* Egy kis övönéni, aki úgy áll kis tanítványai között, mint egy harmatos rózsa. Egy kis vidéki övönéni, aki betévedt a nagyvárosba, s itt minden olyan idegen, furcsa neki. Egy kis övönéni, aki a helyét keresi a nagyvárosban. Szép, tartalmas életet szeretne. Nem ismer fáradtságot, s fő-

leg nem ismer akadályt! Gyöngye kis keze megkapaszkodik minden feléje nyújtott erős... *kézben*. Támaszt keres, pártfogót keres, és tudod, hogy még mit...?

RÓZSIKA De hiszen ez természetes. Én is mindig mondtam Emökének, hogy keressen magának egy hozzá illő, derék, becsületes ...

SZILVESZTER (*üvöltve*) Tudod, mi vagy te? ... Tudod, hogy mi vagy te?... Egy... egy ...

Kívágódik az ajtó, Anna viharzik be rajta, nyomában Ferenc

ANNA Hallani se akarok róla ! Szó se lehet róla! Még hogy most! Nem, nem és nem!

FERENC Értsd meg, hogy most már semmit sem tehetek. Már úton van, bármelyik pillanatban csengethet. ANNA Csengessen máshol.

FERENC Öt évvel ezelőtt ti is összebarátkoztatok, azt mondtad, hogy nagyon rokonszenves.

ANNA Hát persze hogy rokonszenves, tőlem jöhet is, de ne most.

EMÖKE Nekem még át kell öltöznöm, ne haragudja-tok. (*Elindul kifelé*)

SZILVESZTER Itt maradsz!

FERENC (*kérlelően*) Maradj csak, Emőke, nem zavarasz.

SZILVESZTER Hallod, Emőke? Apámnak segítségre van szüksége. Maradj, kedvesem.

RÓZSIKA Egy szó se értek. Miről beszéltek?

ANNA Megáll az ember esze! Az előbb telefonált a drágalátos Ferikémnek a drágalátos unokaöccse, hogy megérkezett Budapestre, itt van a Nyugatiban, s nem találja a piros szőnyeget, amin bevonulhat hozzánk. Érted? Egyszerűen csak beállít ide abból a francos Erdélyből. Ide jön, érted, ide jön, csak úgy!

FERENC De hát megírta, hogy jön.

ANNA Te meg szépen választottál neki anélkül, hogy nekem szóltál volna. Hogyne jöhetnél, Palikám, gyere csak, tárt karokkal várunk, szállodát tartunk fönn minden rongyos rokonnak. Az ellátásra ne legyen gondod! S hozd magaddal a feleségedet s a szomszédot is, mind a hat gyerekével! Gyere, drága Palikám, várunk, várunk!

FERENC Egyedül jön, mondtam már.

ANNA Ne jöjjön. Itt most senki idegenre nincs szükség. Mit állsz ott? Csinálj már valamit! Intézkedj!

FERENC (*kezd kiborulni*) Hogy az isten csodájába intézkedjek? Menjek ki a körútra, intsem le a villa-most, s szedjem ki belőle?

ANNA Mit tudom én ! Menj le a kapuba, s várd meg. Mondd meg neki, hogy hol kaphat olcsó szállást, és ...

FERENC (*gúnyosan*) És hol kaphat?

RÓZSIKA Ebben kivételesen igaza van Annának, már meg ne haragudj, Feri. Mi lesz itten, ha mindenki idecsődül, csak úgy ukmukfukkk. Különben is, kör-be vagyunk véve, az osztrákok rófszámra hordják el tőlünk a téliszalámit! Itt vannak a lengyelek is: dologtalan, lusta banda. Igaza volt annak a Hogvishívjáknak a televízióban : dol-goz-zatok, dol-goz-zatok ... !

FERENC (*Szilveszterhez*) Te is mondhatnál már vala-mit.

SZILVESZTER Igenis, apám. Parancsolj velem. Óhajod parancs. Mit mondjak?

ANNA Te meg ne hülyéskedj. Hogy csak úgy idejönni! Se telefon, se távirat. Hát akkor majd én ... FERENC Anna, kérlek ...

SZILVESZTER Igazán, Anna, apu jót akar. Tudod, hogy semminek és ...senkinek nem tud nemet mondani. Ki van szolgálatva az érzelmeinek.

ANNA Fűtyülök az érzelmeire.

SZILVESZTER S itt van Emőke! Imádjá az új arccokat.

S most megismerkedhet egy törölmetszett erdélyivel is. (*Emőke határozottan megindul kifelé, Szilveszter*

elkapja a csuklóját) Maradj csak!

ANNA Hát ez nem igaz! Az ember mindent megtesz a családjáért, a gyerekéért, megpróbál kapcsolatokat

teremteni, megpróbálja egyengetni az útját ebben a rohadt, protekciós világban ...

RÓZSIKA Nana, nana!

ANNA ... szervez, gürcöl, levelez, s akkor óurasága, akinek a repülőgépmoделlek a fő megvalósításai az életben, ókegyelmessége egyetlen szórakozott mozdu-lattal tönkretesz mindent.

FERENC Még jól is jöhet a dolog. Titusznak talán egzotikum lesz.

ANNA Mi az egzotikum abban, hogy megismerkedik még egy csóróval? Még egy földhözragadt kelet-európaival? Itt vagyunk neki mi!

SZILVESZTER Azt már beosztottad, anyu, hogy reggelenként, amíg Titusz bácsi a fürdőszobában borotválkozik fűtyörészve, mi milyen sorrendben pisilünk, és főleg, hová?

ANNA Hallgass!... Hogy még egy idegen ténferegjen nekem itt a lakásban, akire mosolyogni kell, akit meg kell hallgatni, akinek szerény kívánságai vannak...! Amikor már mindent megszerveztem, mindent kiszámítottam ... De akkor majd itt fog ülni Fejér Pali, s színes epizódokat mesél az életéből. Én meg mosolyoghatok: vegyetek egy kis aprósüteményt!, Pali-kám, te inkább vöröset vagy fehéret?, ugye, milyen szép Budapest?! Hát ezt nem! Ezt aztán nem! (*Ferenchez*) Lemész és megvárod a kapuban, s megérteted veled, hogy ...

FERENC Nem megyek le!

SZILVESZTER Hallod, Emökém, apám nemet mondott. Nem megy le.

ANNA Akkor rábizzuk Emökére. Vidd el valahová, keríts neki szállást, igazítsd el. Csinálj vele valamit. Te úgysem jössz velünk a Szigetre.

SZILVESZTER Emőke velünk jön a Szigetre, igaz, apa?

FERENC (*fölragyog*) Hát ... tulajdonképpen... miért is ne? Remek ötlet.

ANNA De csak négyszemélyes asztalt foglaltam ... És szombat van.

SZILVESZTER És Rózsika? Neki is ott a helye, az asztalfőn!

ANNA Csak a házban is hagyjunk valakit ... De ezt a Fejér Pali-ügyet én veszem a kezembe! Egyszerű-en megmondom neki, hogy menjen el, most nem vagyunk fogadóképesek.

FERENC Csak nem akard kirúgni?

ANNA Ne lovagoljunk a szavakon. Megmondom, s ő meg fogja érteni, hogy most ...

FERENC Semmit sem mondasz neki! Megtiltom! Itt mégiscsak én ...

ANNA Mi vagy te itt mégiscsak? Mondd ki, na, halljuk! Hát ide figyelj : lehetsz te itt bármi, de az erdélyi pereputtyod fölösleges, érted, fölösleges, nem kell, nem kívánatos. Érrhető voltam? Igaza van Rózsikának: ezek elárasztanak bennünket, az országot is elhordanák, ha hagynánk! Tőlem jöhetnek, de azokhoz menjenek, akiknek a jótékonykodás a passziójuk. De mit akarnak tőlem? Mit akarnak tőlünk? Én se kértem semmit, nekem se hozzanak sem-mit! Én is pénzért kapok mindent, nem szerelemből. Itt nem lesz vendéglátás, itt nem lesz egymás kerülgetése. Nem teszitek tönkre egyévi munkámat. Ha az Isten maga szállna le az égből, azt is kirúgnám, igen, kirúgnám, ki innen, el, nem akarom... (*A végén már szinte sikolt*)

Csöngetés. A család dermedten, tétován áll. Senki sem indul, hogy ajtót nyisson. Ferenc mozdul meg, kérlelően végignézi családját, kimegy az előszobába. Hosszú szünet. Aztán az ajtóban föltűnik Titusz, s kisvártatva, Fejér Pál. Mellette Ferenc somfordál vissza a szobába

TITUSZ (riadt arc, roskatag alak. Tétova mozdulattal elhárítja a családát, mely már-már ráveti magát. Hosszú, papírba göngyölt csomagot szorít a melléhez, mintha attól félne, hogy elveszik tőle. A szín közepéig jön. Remegő hangon) A vörös... a vörös Volga ... egészen idáig követett ... a vörös Volga ... a vörös ...

Ezt a motyogást szakítja félbe a

Függöny

MÁSODIK FELVONÁS

Szín ugyanaz. Valahol éjfél ut az óra. A szobát az utcai lámpák kékes fénye világítja meg. Ferenc rajzasztalát vízszintesre állították, s büféasztallá alakították át. Rajta garmadányi palack, poharak, szendvicses és süteményes tálak. Mindenről a túlzás, a tolakodó bőség ri le. A képet visszafordította valaki, nagypapával ki-felé.

A szín üresnek látszik. Kiszáradva megmozdul valaki az alkóvban levő kanapén. Föliül, motoszkál, fölkapcsolja az ott levő állólámpát. Fejér Pál az. Odamegy a terülj asztalkámhoz, aztán mégsem vesz el semmit. A kanapé alól kihúzza a bőröndjét, kinyitja, eszik belőle. Az állólámpa alatt Magyar Nemzetet talál. Kinyitja, falatozás közben olvas. Kíntről kulcszörgés, ajtónyitódás hallatszik. Fejér gyorsan becsapja a bőröndöt, vissza-tolja a kanapé alá, kényelmesen elterpeszkedik, olvas. Így találja a besiető Ferenc

FERENC (sokkal ziláltabb, feszültebb, mint azt sietsége indokolná. Az egész jelenet alatt mintha valami másról akarna beszélni, mint amit mond. Mintha meg akarna osztani valami nyomasztó gondot, de erre Fejér Pál nem alkalmas) Na végre, ez is megvolt. Palikám ... ! (Ugy indul feléje, mint aki meg akarja ölelni, de az ölelés vállvergetéssé szelődül). Nem unatkoztál?

FEJÉR Dehogy unatkoztam. Jártam egyet, s aztán ...

FERENC (nem érdekli, hogy Fejér mivel töltötte az estét) Első este Budapesten! Szombati diszkivilágítás ... Ismerem az érzést, nekem is minden szokatlan, ha idegen helyre érkezem... Borzasztóan sajnálom, Palikám, de biztos megérted. Mindenkinek vannak olyan rokonai, akikhez dörgölődnie kell. Nekünk is, mint látod... (Ez nagy baklövés volt) Ne haragudj, már azt sem tudom, mit beszélek. Gombot kéne varr-ni a számra.

FEJÉR (nevet) Dehogy haragszom. Alkalmatlanabb pillanatot keresve se találhattam volna, de hát tudod, hogy van ez... Az ember...

FERENC (közben odament az asztalhoz, töltött magának, isznak) Végre! Egy kortyot se ihattam a miatt a kurva autó miatt. Mert be kellett mutatnunk a Zsigulinkat! Mert nekünk az is van!... Ettél valamit, Palikám? Nem vagy éhes? (Végignéz a tálakon) Hiszen te nem is ettél.

FEJÉR Ettem is, meg nem is vagyok éhes.

FERENC Dehogy ettél. Hozzá se nyúltál semmihez. Mit iszol? Van itt minden, mint a jó boltban! Whisky, vodka, körte, barack, cseresznye! Vagy inkább bort? Egy jó whisky, jéggel! En a Black and White-ot szeretem, Anna inkább az Old Smugglert, a címkeje miatt. A „Vén csempész”! Na, ez ránk illik, mi? Hehe-he! Jöhet?

FEJÉR Inkább cseresznyét, ha már kérem szabad, s ha már Budapesten vagyok.

FERENC Ugyan, ne hülyéskedj! Tudod, miből csinálják ezek a cseresznyét? Minden rohadt hulladékot összekotyvasztanak. Na, whisky vagy cseresznye?

FEJÉR Inkább cseresznye. Ha már az ember... FERENC S egyél! (Fog egy tál szendvicset s egy tál süteményt, és Fejér ölébe rakja) Egyél. Nem fogod bedumálni nekem, hogy nem vagy éhes. (Leül Fejér mellé) Tudod, Palikám, mi itten, hát, elég szépecskén élünk. Jók vagyunk, kedvesek vagyunk, vendégszere-tők vagyunk... A fennvaló Krisztusát neki! (Iszik, persze whiskyt) Azt hittem, lesül a pofámról a bőr ...

FEJÉR Nincs semmi baj, Ferikém.

FERENC (megkönnyebbülve) Dehogy nincs, dehogy nincs! Ha te tudnád... Huszonöt éve nem láttam Tituszt. Mintha már nem is lett volna testvérem. El-maradozó levelek, aztán. később fényképes levelek. Titusz, amint ott áll a háza előtt, a kocsija előtt. a cége előtt, a Michigan-tói nyaralója előtt... S ez a megfoghatatlan félelem attól, hogy hazalátogasson. A fene érti ezeket, hiszen náluk is vannak rendőrök, náluk is katonák őrzik a határokat... Képzeld, majd összecsinálta magát, amikor a kiskatona odament hozzá Hegyeshalomnál, hogy elkérje az útlevelét. Ijedtében elfelejtett magyarul, angolul szólalt meg.

FEJÉR Talán úgy vette föl az angol nyelvet, mint valami védőöltözetet.

FERENC Lehet, látod, ez meglehet. Ma este pedig... mindegy, nem fontos... De te nem is eszel!

FEJÉR Köszönöm, nem vagyok éhes.

FERENC S még egy emberi szót sem tudtunk váltani. Nem baj. Palikám, lemegy a nyugati vendég segge nyalása... Igen, igen, minek szépiteném? A testvérem, persze hogy a testvérem... Az vesse ránk az első követ, aki... Vele sem váltottam még egy árva emberi szót se. Tudod, milyenek az asszonyok. (Iszik)

FEJÉR Nyugodj meg, Feri. Még egy kis whiskyt? FERENC A

Fennvaló tudja, hogy mit remél... ! Illet-

ve, tudom én azt pontosan. Na, mindegy... S ti hogy vagytok? Mesélj már magatokról, jól vagytok?

FEJÉR Jól.

FERENC Na, ennek örvendek. Mi is jól vagyunk, amint látod! Ma este például a Margitszigeten vacsoráztunk, háromezerért.

FEJÉR Mennyiért?!!!

FERENC Háromezerért. Borralaló háromszáz! Nem baj, telik! Megfáradt művész viszontlátja rég halottnak hitt testvérét. Megér ez többet is. S lesz itt még teljés, ez még csak a kezdet. Tudod, a fiam. Szilveszter ...

FEJÉR Mi van vele?

FERENC Semmi. (Iszik) Szörnyen összekuszálódtak a dolgok. Ne csodálkozz, ha... Szóval, ne csodálkozz semmin... Szilveszter zongoraművésznek készül, ami még hagyján, de Anna egy zongoraművész anyjának készül... Minden család bolondokháza!

FEJÉR Ha már a pénz szóba került. Írtad, hogy esetleg...

Aztán, ha jösztek ...

FERENC Persze! Hogyne! (Zsebében, asztalokon a kulcsait keresgéli) Hová a fenébe tettem a kulcsot? Persze hogy kiségitelék, Palikám. Amennyi csak tetszik. Na, tessék, nem találok.

FEJÉR Mit?

FERENC A kulcsokat. Várj csak. (Kiveszi a pénztárcáját a zsebéből, pár húszast ad Fejérnek) Holnap mindent elintézzünk. Kétezer, háromezer?

FEJÉR Amennyit nélkülözni tudsz.

FERENC Bármennyit, csak szóljál... S igen, ez egy kicsit kínos, de ... , szóval...

FEJÉR Mondd már ki, na.

FERENC Ha szóba kerül a pénz, ne mondd meg Annának, hogy tőlem kaptad. Mondd, hogy váltottál, hogy adnak, amennyi csak tetszik. Ez törvénytelen, minél kevesebben tudják, annál jobb. Az asszonyok fecsegnek....

FEJÉR Természetesen. És igazán nem zavarok? Tényleg meghúzzhatom itt magam arra az időre?

FERENC Hülye vagy? ! Micsoda kérdés! Bármennyig, Palikám, bármennyig, egy héti, kettő, egy hónapig! Van itt hely. (Magának) Egyéb sincs itten, mint hely.

FEJÉR Nagyon köszönöm. Aztán, ha majd jösztek ...

FERENC Ne is beszéljünk róla. Rendben van, kész, lezárva.

Kínos csönd. Most beszélni kéne valamiről, de e család bármelyik pillanatban befuthat, s különben is, most már a nehezebb dolgok következéne

Egy kicsit zavarban vagyok. Egy kicsit nagyon zavarban vagyok. Tudod, olyasmi történt ...

FEJÉR A testvéred, Titusz?

FERENC (nem is hallja) Igen, igen... Milyen lánynak tartod az unokahúgomat ... vagyis Emóké?

FEJÉR Hát... szép, kedves...

FERENC Csak az benne a feneség, hogy nem az unokahúgom. A fiának, Szilveszternek ... na, szóval együtt élnek. Nem rokon, csak itt lakik.

FEJÉR Össze akarnak házasodni?

FERENC Igen... Nem... Hogy egészen pontos legyek: Anna nem akarja ezt a házasságot. Egy művész legyen független, szabad, egy művésznek utaznia kell,

kapcsolatokat kell teremtenie, a karrierjével kell törődnie, nem vehet a nyakába gyerekfejjel asszonyt, kölyköt, ésatöbbi, ésatöbbi ...

FEJÉR Érttem.

FERENC Dehogyan érted. Ne haragudj, nem úgy értettem, hogy... De ez még nem minden... Szóval, borzasztó szükségem volna valakire ezekben a napokban, akiben megbízhatok, aki segít ...

FEJÉR Ami tőlem telik ...

FERENC Csakhogy semmi se telik tőled. Benne vagyunk a táncban. Egyik hazugság hozza magával a másikat. Ez az unokahűg-história például Anna ötlete volt, én elleneztem, de mire megnyikkanhattam volna, már az unokahűgömként mutatta be Emókéét Titusznak. Te is itt voltál, hallottad. S láthattad, hogy csak tátogok ... Képzeld el ezek után a ma estét a Szigeten ! S Szilveszter mintha megkergült volna. Már arra kellett gondoljak, hogy...

FEJÉR Mire kellett gondolj?

FERENC Semmi, semmi... Arra, hogy már sose nő be a feje lágya. Gyerek, egyszerűen megmaradt gyerek-nek, aki föl se fogja, milyen világban, milyen viszonyok között él.

FEJÉR Nem értelek, ne haragudj. Tudod, nálunk...

FERENC *(iszik)* Rohadt, rohadt, rohadt ... egy pia ... *(Hirtelen fölbuzdulással)* Palikám, drága Palikám ... nem kell csinálj semmit, nem is csinálhatsz sem-mit... Csak arra kérlek, hogy tudhassam, érted, tud-hassam, hogy velem vagy... Hogy szolidáris vagy velem, még ha elvtelenül is. Nem kell hazudnod, egy szót se kell szólnod. Nekem már az is elég, ha néha összenézhetek valakivel.

FEJÉR Teljesen ki vagy fordulva magadból. Mi történt? Tényleg nem mondhatod el? Mi, ottan...

FERENC S a fiam elkezdte árulni a kedvesét Titusz-nak ...

Érted te ezt? Érted? FEJÉR Nem egészen ...

FERENC Hülyéskedésből, vagy... a fene tudja, miből! S az a vén, megövezgyült kecske elkezdte nyalogatni a sót! Ha ez vicc, akkor az izléstelenség teteje. De ha nem vicc ... ? ! A fenébe', már itt kellene legyenek.

FEJÉR Taxival jönnek?

FERENC Taxival?! Hogy is képzelhetsz ilyet! Titusz bérelt Bécsben egy hatszemélyes bárkát, egy kereke-ken járó csatahajót. A cigányzenekar is beleférne rá-adásul. Titusz persze fölöntött a garatra, de hát egy nyugati kocsi csak nem állít meg a rendőr... Szilveszternek teljesen elment az esze. Szavamra, néha kedvem volna lekevernü neki egyet.

FEJÉR Jó eszű gyerek. Emlékszem, öt évvel ezelőtt, amikor utoljára láttam... hát... akkor is mindig valami extra jutott az eszébe. Akkor persze még gyerek volt, de... úgy látszik, ez már a tehetséggel jár.

FERENC *(keserűen)* A tehetséggel, persze. Nagyon tehetséges család vagyunk. Nézz meg csak engem! Itt rajzolgom, ennél az aprósüteményes asztalnál a tévegombokat. Egy egész nép nyomogatja minden este az elmeszüleményeimet. Azt persze már nem tudja az egész nép, hogy a műanyag-feldolgozó iparunk olyan silány, hogy az én formatervezési munkámat jóformán fölöslegessé teszi. Nálunk csak egyféle gomb fröccsenhető. Ennyit az én tehetségemről. Anna tehetséges titkárságvezető. Tehetségesen teszi át az iratokat az egyik asztalról a másikra, tehetségesen levelezik a szomszéd szobával. Fennmaradó idejében tehetségesen szerez pénzt. Igen, igen, ebben az országban lehet pénzt keresni. Ne kérdezd, hogy hogyan. De ha mégis megkérdeznéd, azt válaszolnám: tehetsége-sen! Amit ebben a lakásban látsz, az mind az ő tehetségének gyümölcse: a kényelmetlen stílbútor, az a kép a falon, ami állítólag eredeti, az életstílusunk, mely szintén eredeti állítólag s eszméletlenül költséges. Ez ugyan nem eredeti, viszont nem sokan engedhetik meg maguknak. A fiam tehetséges leendő! Még a zongora billentyűit is megfűjük, mielőtt rá-teszi az ujját, és lángszórával tisztogatjuk előtte az utat. A tehetség kifutásának az útját! Félek, hogy a tehetségesek, az igaziak nem az ilyen utakat járják. Nagyon félek, Palikám, hogy nem ezt az utat járják. És most itt van a tehetséges öcsém, Kanadából, aki

csoró disszidensből cégtulajdonossáig vitte föl rövid negyedszázad alatt. Csupa, csupa tehetség. Csak 'a cél, csak az irány, csak az a valami, ami igazolja, mélyen indokolja a tehetséget ... a végtermék... az életünk, mint tehetségünk végterméke... *(Kint zaj, ne-vetés)* Itt vannak! Palikám, könyörögve kérlek, ne csodálkozz semmin. Később mindent megmagyarázok. Kiszakítunk egy szabad délutánt, leülünk egy sör mellé... Nagyon nagy baj van, Palikám, de te csak ne csodálkozz. Ebben az országban már az első este me kell tanulja az ember, hogy csodálkozás nincs. Faarc van, mosolygó faarc.

A család bevonulását Titusz vezeti. Nem ismerni rá! Fejfel magasabbnak látszik. Széles, magabiztos, birtokló gesztusok. Emelt, néha harsány hang. Akcentus nélkül beszél vagy akcentussal, ahogy tetszik. Fejér a következő jelenet alatt végig állva marad, a háttérben. Senki se' kínálja helytel. Mintha ott se volna

TITUSZ Fantasztikusak vagytok ! Egyszerűen fantasztikusak!

A régi Budapest volt ilyen! Emlékszel, Feri, a Broadway, az Arizona, a Duna-parti diszkivilágítás!

ANNA Képzeld, Titusz a Gellérthegyen keresztül hozott haza minket.

TITUSZ Csak semmi összehasonlítgatás, Titusz, csak semmi összehasonlítgatás! Ezt mondtam magamban: csak semmi összehasonlítgatás. De ez. egy sértés volna, ha nem tennék összehasonlítást. Ilyen hotelek, ilyen bárók, ilyen... hogy is mondják... ilyen ...

SZILVESZTER Ilyen nők, Titusz bácsi. *(Megfordítja a képet, senki se veszi észre)*

TITUSZ Ti egy édenben éltek, nem is tudjátok, de ti itt egy édenben éltek. És bevallom, hogy én egy nagy szám voltam. Én féltem ettől az országtól. Igen, én huszonöt évig féltem ettől az országtól. En féltem ide jönni ...

SZILVESZTER Huszonöt évig.

TITUSZ Igen... És én most beismerem, hogy egy nagy szám voltam.

RÓZSIKA Azért persze tudnék én mesélni neked erről az országról, erről a ...

ANNA Üljetek le, foglaljatok helyet. Tölthetek vala-mit? Old Smuggler, Black and White, Calvados ... ?

TITUSZ Aki Magyarországra jön, az barackot igyon. Csak barackot! Ha valaki, hát én megtanultam, hogy mindig ahhoz az országhoz kell alkalmazkodni, ahol vagyunk. Minél előbb, annál jobb! Elfelejteni mindent, ami volt, elfelejteni, hogy ki voltál, új ember lenni. Ételben, italban, bizniszben ! Most itt magyar vagyok, holnap, Bécsben, osztrák, holnapután, otthon, kanadai... Ha volt sikerem az üzletben, és azt hi-szem, egy kicsi volt, azt ennek köszönhetem: azonnal észrevenni, azonnal alkalmazkodni, azonnal olyan len-ni ...

ANNA Titusz tényleg csodálatosan hamar föl találja ma-gát, ugye, Feri? Ahogy a pincérekkel beszélt, ahogy odaintette a cigányokat! Mint egy igazi magyar úr, mint egy igazi, régi vágású magyar úr!

FERENC Tanulhatnánk tőled, öcsém, az már biztos.

TITUSZ És mit iszik a mi kis unokahűgünk?

EMÓKE Köszönöm, Titusz bácsi, de én nem szoktam,

SZILVESZTER Dehogynem, dehogynem! Csak egy csöppet, csak egy icuri-picirit. *(Teletölt egy vizespoharat)* A kedvünkért, Emóke, Titusz bácsi kedvéért. Nem akármilyen nap ez. Titusz bácsi megtalálta az őshazát! Csodaszarvas nincs, de egy csodaóziké fehér-ló hátsó fele már vezeti is az új honfoglalás felé.

FERENC Hát akkor : vendégeink egészségére! Gyere, Pali, gyere, nesze, s ülj le ide, ide közénk, így! *(Szilveszterhez, sügva)* Megbolondultál? Mi van veled?

RÓZSIKA Én azért sok mindennel nem értek egyet, már meg ne haragudj, Titusz.

ANNA A mi Rózsikánk szigorú erkölcsi elveket vall. S ezeknek az elveknek meg is van a maguk helye, ugye, Rózsikám? ... Igaz is. Titusz, most, hogy visszavonultál az üzlettelől, gondolkodtál-e már azon, hogy mihez kezdesz?

TITUSZ Egy üzletember nem ismeri azt, hogy visszavonulni, De ti ezt nem értitek. Lehet, hogy valami egészen újba fogok, vannak terveim, vannak terve-im...

ANNA Ez a szemlélet hiányzik itt nálunk, ugye, Feri. Itt, ha elér valaki valamit, szépen lecsücsül a babérjaira, s él a hírneve, az állása, a pozíciója kamataiból.

RÓZSIKA Nana, nana.

TITUSZ Ez nálunk nem megy. Aki megáll, az már meg is indult visszafelé. Az meg is indult visszafelé, aki ...

SZILVESZTER Aki megállt.

ANNA Pedig itt nálunk is nagyszerű lehetőségek van-nak.

TITUSZ Igen, igen, ez a szocializmus egészen jó biznisz, egészen jó biznisz. Az én szememet nem lehet eltéveszteni, itt forog a pénz, itt jó bizniszek vannak.

ANNA Micsoda szem! Micsoda megfigyelőképesség! Ugye, Feri? Forog itt a pénz, csak nem eléggé. Ilyen emberek kellene nekünk, mint Titusz, tudom... (Rózsikára néz, beharapja az ajkát) Itt van a fiunk, Szilveszter ...

SZILVESZTER Egészen addig, amíg ki nem megy.

ANNA Álmatlan éjszakákon át töprengek, töröm a fejem, hogy mi válhatik itt belőle, milyen jövő áll itt előtte . . .

TITUSZ Hát egy kicsit sápadt, az biztos. És sovány. Több levegő, sport, vitorlázás. Lehet itt nálatok vitorlázni?

ANNA Szilveszter zongoraművész lesz. Reggeltől estig gyakorol.

TITUSZ Igeeen? S mit kezdhet manapság Magyarországon egy zongorista? Van itt elég mulató, kocsma? ANNA Szilveszter igazi zongoraművésznek készül. Aki

han^sversenytermekben lép föl, járja a világot. TITUSZ

És elengedik?

ANNA Hogyhogy elengedik?

TITUSZ Hát a világba. Hogy járja a világot.

RÓZSIKA Jaj, Titusz, ez már nem az az ország. Minden magyar állampolgár járhatja a világot, három-évenként egyszer, egy hónapig. És csak ne csodálkozz. Nem ez az egyetlen vívmányunk. Itt nálunk például teljes a 'o'alkoztatottság, itt nálunk nincs munka-nélküliség, kábítószert, bűnözés, itt nálunk ...

FERENC Igyunk! Egészségedre, öcsém! Hozott isten itt nálunk, az egészséges gondolkodás, a szerény, de magabiztos emberek országában. Emőke!

EMŐKE Köszönöm, de én nem ...

TITUSZ A kedvemért, Emlőke, Titusz bácsi kedvéért, aki nem is tudta, hogy milyen helyes, okos unoka-hűg várja az óházában ... S egy ilyen kedves kis-lánynak milyen lehetőségei vannak Magyarországon?

ANNA Szilike, játszhatnál valamit Titusz bátyádnak. Fenséges tehetség a gyerek, Titusz. Ha valaki a kezébe venné a sorsát ...

SZILVESZTER Ó, tüneményes, lehetőségei vannak itt nálunk minden kedves kislánynak! Igaz, hügom? Meséj már Titusz bátyádnak. Óvónói oklevelet szerzett, Titusz bácsi. Nem kis dolog ez manapság.

FERENC Szilveszter, ha volnál szíves... tölteni.

SZILVESZTER (töltés közben) Úgy- bizony. S hogy meg-fizetik! Minden óvónó szolgálati lakást kap és szolgálati gépkocsit. Emlőke csak azért lakik nálunk, mert családsszerető. Szülei korán elhaltak, s apám az apja helyett apja, én a testvére helyett testvére...

TITUSZ Igeeen? Na, ez szép, na ez nagyon szép! S biztos van egy kedves udvarlója is a mi Emlőkénknek.

SZILVESZTER Fájdalom, nincsen. A hivatásának él, az igazi, ősi női hivatásnak...

FERENC Szilveszter!

SZILVESZTER Kisgyerekeket nevel a jövőnek! Hát van-e ennél szebb, magasztosabb hivatás? Te mondd meg, Titusz bácsi! Van-e szebb hivatás, mint a legősibb asszonyi...

FERENC Palikám, te nem is iszol, nem is szólsz! Mi újság nálatok? Meséj valamit.

FEJÉR Nálunk...

ANNA Hát nem csodálatos, Titusz! Hogy itt találkoztok nálunk! A messzi Erdély és a messzi Kanada. Az ezer tó országa és a havasok, a vadvirágok, a fenyőillat földje.

RÓZSIKA Finnország az ezer tó országa.

ANNA Az most teljesen mindegy, drágám. Kanadában is van tó, ugye, Titusz?

TITUSZ S hogy éltek ti Erdélyben? Ó, azok a hegyek, azok a folyók ...

FEJÉR Jártál Erdélyben?

TITUSZ Nem. De hallottam. Csodálatos! Ott teremnek az ilyen szép szál férfiak. S te még magyarul is tudsz! Hogyhogy ilyen jól tudsz magyarul?

FEJÉR Miután magyar vagyok ...

TITUSZ Igeeen?

SZILVESZTER Meséj még, Fali bátyám. Hát nem látod, hogy csüngünk rajtad. Meséj, mit tudsz meg? Tudsz magyarul. S még mit? Irni olvasni? Mindent tudni szeretnénk rólad. Ilyenek vagyunk. Szomjú-hozzuk a tudást.

FEJÉR Kölyök.

ANNA Igazán játsszál már nekünk valamit, Szilike, azt a Schubertet.

FERENC Majd holnap. Éjszaka van, Titusz is biztos fáradt. Az izgalom a határon, a viszontlátás, a vacsora... Talán jobb volna, ha ...

TITUSZ Hát akkor ... (Feláll) Drága rokonaim, akiket régről ismerek, és kicsi rokonom, akit most volt szerencsém megismerni! Büszke vagyok rátok! Hideg télen, éjszaka, romok között botorkálva mentem el ebből a városból, és napsütésben, nyáron érkeztem vissza ebbe a városba, mely újra méltó a Duna gyöngyszeme névre. Mert ahogy a régiék mondták, és jól mondták: ha a Föld Isten kalapja, Magyarországot a pamacs rajta! És kiket hagyttam itt én azon a téli éjszakán? A senki és semmi testvéremet, aki szépen tudott rajzolni, s ezért jelszavakat festett, és viszontlátom őt mint ünnepezt művészt, egy designest, egy nagyhatalmat! Viszontlátom őt mint boldog családapát, egy gyönyörű feleséggel az oldalán, és egy zongoraművész gyerekkel a ... a ...

SZILVESZTER A másik oldalán.

TITUSZ És a gyáva Titusz ... mert most bevallom, mindig azt mondtam magamnak Kanadában : gyáva vagy, Titusz, hát miért nem látogatod meg szeretteidet, ezt mondtam magamnak Kanadában... gyáva vagy, Titusz, te itt jól élsz, neked itt sikereid van-nak, te itt egzisztenciát csináltál magadnak, és nem is akármilyet ... hát miért nem látogatod meg szeretteidet a nyomorban, a rabságban... És akkor mit kell lássak, már az első nap mit kell lássak ! ... Szabadság, boldogság, gazdagság! Feri művész, a fia mű-vész, Rózsika hügom ...

SZILVESZTER Ő is művész.

TITUSZ Ő is sokra vitte! Ne is tagadd, Rózsikám. Te mindig is szerény voltál, neked mindig is elveid voltak, de a szocializmus neked is jó biznisz, csak ne is tiltakozzál, Rózsikám!... És már az első nap mit látok?! Csodálatos, fényár, nyugati stílusú hotelek, párizsi kiszolgálás... Vagy ha körülnézek ebben a szalonban ! Stílusos bútorok, terülj asztalkám, kristálypohár a kezemben, ezüst 'tkészlet, s a falakon képek ...

ANNA Van egy Gulácsink is !

TITUSZ A falakon értékes képek, tájképek, csendes életek, és... (észreveszi a megfordított képet, s gesztusa nyomán mindenki)... és... és a modern művészet, mint egy New York, mint egy... izé... az a nagy, modern hogyishívják ...

SZILVESZTER Gugenheim.

TITUSZ Na, az! Én nem értek hozzá, én csak egy egy-szerű bizniszmen vagyok, de ezek a formák, ez a mozdulat... ez egy művészet... ez egy modern művészet.

SZILVESZTER Hát amennyi szerény tehetségünkől te-lik.

TITUSZ Nem az a fontos, fiam! Nem a pénz a fontos! Hanem az izlés... hogy áldoztak a szépség olda-

lán... az a fontos... És most, mielőtt emelném poharam erre a boldog és igaz magyar családra, az én családomra, szeretnék én is kedveskedni valamivel. Mert mindenkinek hoztam ám valamit, és holnap mindenki megkapja a magáét.... De hoztam vala-mit, ami mindenké! (A sarokból előveszi azt a papírcsomagot, amellyel az első felvonás végén bejött) Én csak egy egyszerű üzletember vagyok. Fürdőszobákat, vízcsapokat, csöveket árulok nagyban... Én nem vagyok művész, de szeretem a művészetet, a szépet, a... a... bizzart. Ezt a kis emléket adom minden törzsvevőmnék, de csak a legjobbaknak... Kevés van belőle, nagyon keveset csináltattam... Ez cégem reklámja és jelképe... Ezt hoztam nektek. (Kibontja a csomagot. Egy kis véce, fölötte víztartály, melyről láncocská lóg, kis fehér fogantyúval. Általános meg-döbbenés, majd általános s persze álságos elragadtatás)

HANGZAVAR Milyen aranyos!

Micsoda munka van benne!

Ezt a kedves figyelmességet!

Igazán, Titusz, ezt nem kellett volna!

És szellemes!

Ötletes!

Diszhelyre tesszük!

Hiába, ezek az amerikaiak!

ANNA És működik?

TITUSZ De még mennyire, hogy működik! Na, ki húzza meg?

Anna? Feri? Rózsikám?

SZILVESZTER Talán: Emőke. Azzal az édes kis kezével.

TITUSZ Kedves Emlőke, látogatásom legnagyobb meglepetése. Húzza meg ő, s ezzel ünnepélyesen Mr. Titusz Tartó cégtársává fogadom.

EMŐKE De én nem... Én csak... Kérlek, Anna...

ANNA Húzd csak meg. Ez a legkevesebb, amit megtehetsz

Titusz bátyádnak.

TITUSZ A lánc tiszta ezüst. S ide, látjátok, ide alulra be van vésve a nevem. Húzd meg, Emlőke, húzd meg.

Emőke félénken meghúzza a láncot. Az „Egy kis éji zene” hangzik fel, zenélődoboz hangon. Nagy meglepetés. Mielőtt azonban ez szavakban is kitörheme, a zenét harsány vécezobogás szakítja félbe. Titusz teli szájjal nevet, s ezt kisvártatva a többiek is átvesszik

ANNA Ejnye, te kópé! És sikere van a klienseidnél?

TITUSZ Még hogy siker! Volt, aki csak azzal a feltétel-lel vásárolt, hogy ilyet kap. Volt, aki teljesen fölös-legesen átépítette a házat, hogy megszerezze. Mert nagyon kevés van belőle. Amerikában minden az ötlet. Egy jó ötlet, és megélsz, kettő, és meggazdagodsz, három, és milliomos vagy.

FERENC Erről rád ismerek, öreg. Kölyökkorunkban is a semmivel kereskedtél, épp, mint Anna... öö... De tegyük el magunkat holnapra. Gyerünk, Szilveszter, mutasd meg nagybátyádnak a fürdőszobát, és az igazi vécét.

ANNA A szobád már elő van készítve, Titusz. A csomagjaiddal most ne törődj, mindent odakészítettem, amire csak szükséged lehet.

TITUSZ Hát akkor... (Poharát emeli, kiissza) És köszönöm, kedveseim, mindent, mindent nagyon köszönök. (Úgy integet az ajtóból, mint egy államfő a repülőgép lépcsőjéről, aztán Szilveszterrel a nyomában kimegy)

Emőke szinte kimenekül a másik irányban. A botrány minden átmenet nélkül tör ki, a legmagasabb hőfokon

ANNA Hát ez... hát ez... Ki tette oda azt a képet?! Ne is mondd, tudom. De te tudtál róla!

FERENC (miközben megfordítja a képet) Igazán. Anna. hiszen egészen jól sült el.

ANNA Most már hagyd csak úgy. Reggel, ha fölébred, keresni fogja a Gugenheimot! (Ferenc visszafordítja a képet) S az is jól sült el, hogy odahoztátok ezt a liba Emökét? S az is, hogy a drágalátos gyermekem még azt a keveset is elfelejti a jólneveltségéből, amit tudott? Hallgass! Ez a te műved! Te nem látsz az

orrodig se! Te nem veszed észre a tulajdon érdekeidet!

RÓZSIKA Nana, nana! Titusz mégiscsak a mi testvérünk, Anna! S ha valaki itt várhat tőle valamit, hát azok mi vagyunk.

ANNA Tessék, csak tessék! Az első ajándékot már meg is kaptátok tőle. (Meghúzza a játék véce láncát) Azt hiszitek, magamért csinálom? Azt hiszitek, hogy ami-kor rendbe hozattam ezt a lakást, amikor megépíttettem azt a balatoni házat, amikor szituációt, igen, szituációt teremtettem ennek az élhetetlen, mulya, bamba családnak, akkor csak magamnak dolgoztam? Min ülsz, drágám? Egy empire garnitúrán? Mi van a kezekben, kedvesem? Egy metszett üveg pohár! Talán azt képzeled, hogy a te szemforgató rendszered adta ezt nekünk, szükségletünk szerint?... Ne szólj köz-be!... A fiamért teszem, a fiunkért, akiből akkor is világhírű zongoraművész lesz, ha mind meggebedünk, akkor is, értitek, akkor is! S ahelyett, hogy segítséget kapnék tőletek, hogy ezt a pojacát ...

FERENC Anna, kérlek ...

ANNA ...ezt az önelégült üzletembert befogjam egy kicsit a szekerünket, még keresztbetesztek nekem. Tudod, mibe került ez az első este, drágám? Mindent összevéve, ötezerbe... öt-ezer-forintba... abba a lágyba! Viszont akarom látni a pénzemet, világos! Az ellenértéket akarom! De ti... Pornográf kép a falon, (Rózsikának), elvek, melyekre nem fizetnek egy lyukas garast se... S én közben egyfolytában ugrásra készen, a váratlan ostobaságok kivédésére, elsimítására, készen... Na, most szólj, mit állsz ott, na, most beszélj... Halljam, tessék, ki vele!

FEJÉR (hosszú csönd után) Én talán kimegyek...

ANNA Hová akar kimenni, Pali? Üljön már le maga is, ne tegye magát! Hová akar kimenni? A gangra? A háztetőre? Az utcára? Maga családtag, rokon vagy amit akar, itt van, egyen, igyon ...

FEJÉR Csak arra gondoltam...

ANNA Mire gondolt? Na, mire?

FERENC Anna!

ANNA Mire gondolhat maga itten, Magyarországon? Mi juthat itt magának az eszébe? Örvendjen, hogy itt van, hogy van mit ennie, hogy van hol laknia arra a pár napra! Hogy jár az autóbusz, ha nincs épp forgalmi dugó...

FEJÉR Borzasztóan sajnálom, hogy pont ebben a helyzetben...

ANNA Minden helyzet pont ilyen nálunk. Ne haragudjon, családban marad!

FERENC Kikészültél, Anna, kialszod magad, és... (Fejérez) Hetek óta lázban ég, dolgozik, s mi, vagyis hát én ... nem sokat segitettem neki. Feküdjünk le, drágám, ez a nap már ilyen volt, s nem is sikerült olyan rosszul... Még nem is mondtam neked, hogy milyen döbbenetes volt viszontlátni Tituszt annyi év után. Tudod...

ANNA (Rózsikához) Hívjak taxit?

RÓZSIKA Megalszom a ti szobátokban, a diványon. Rám itt most szükség van!

FERENC (rémműlten) Annal... Anna, most hová rohansz? Maradjunk együtt... Anna!

ANNA (magának, a hitetlenkedő elképedés hangján) Nem... nem... nem... ez nem igaz... ez nem lehet igaz ...

FERENC Most hová mész?... Anna!

ANNA Ágyneműért, képzeld! Mit akarsz, mivel takarózzék a fenyőillatú rokonod, a szőnyeggel? ... Menj le addig a házmesterhez, s mondd meg neki, hogy jöhet! Hozza a családját is. Van itt hely! Már rég az a leghőbb vágyam, hogy egy fedél alatt háljak veled! (Kimegy)

RÓZSIKA (hosszú, kínos csönd után) Nahát, ez az Anna is...

FERENC (közbeveg) Erről jut eszembe! Palikám, azt ismered, hogy két vámpír találkozik, s az egyiknél egy szelet kenyér van... ?

FEJÉR Nem.

FERENC Az egyiknél van egy darab kenyér, mire a másik megkérdezi: te kenyeret eszel, hát miféle vám-

pír vagy te? Mire a másik... (Szilveszter bejön, Ferencnek elakad a szava. Merőn nézi a fiát, s az is órá mered) ...mire a másik : dehogyan eszem, dehogyan eszem, a sarkon baleset volt, s megyek tunkolni...

Kínos csönd

SZILVESZTER (szemét Ferencen tartva, átmege a színen, a fiatalok szobája felé, ahol Emőke van. Az ajtóban visszafordul) Milyen volt az első nap Budapesten, Pali bátyám? Szép város, ugye? Szép emberek. Csak vigyázni kell, Pali bátyám, csak nagyon, de nagyon kell vigyázni... (Ferenchez) Igaz? (Kimegy)

ANNA (bejön, karján ágynemű) Itt fog aludni, Pali, más helyünk nincs. (Megágyaz az alkóvban) Egy kicsit rövid, de majd összehúzza magát. Biztos van gyakorlata benne. A pályaudvarnál jobb. Feri, adj Pali-nak egy pizsamát.

FEJÉR Van pizsamám.

ANNA Na, legalább az van. A vécé a fürdőszobában, előszoba, második ajtó, balra. Törülköző a kékpetyyes. Fogkefe, fogkrém, fogmosópohár? (Fejér bólint) Egyéb óhaj?

FEJÉR Köszönöm, semmi. És még egyszer, borzasztóan sajná...

ANNA Gyerünk, gyerünk, felejtsek el ezt a napot, s ké-szüljünk föl egy ugyanilyenre. Nem egyre, sokra!

FERENC Palikám... kérlek... és ne felejtse el, amit mondtam... és... aludj jól... (magának)... ha tudsz.

RÓZSIKA Én is beszélni akarok magával, Pali. Nagyon komolyan. Mert az azért még sincs rendjén, hogy...

FERENC Holnap, Rózsikám, holnap.

ANNA (az ajtóból) Jösztek már? Aludni szeretnék, én is aludni szeretnék.

Anna, Ferenc, Rózsika kimegy. Veszekedés hangfoszlányai az ajtó mögött. Fejér tétován áll a szoba közepén. Aztán határozottan kihúzza bőröndjét a kanapé alól, elindul vele az ajtó felé. Megtorpan, habozik, elveszi zsebéből a Ferencről kapott hűszasokat, sodorgatja. El-menne, de hová mehet? Ezt kellene eljátszani. A maradás mellett dönt. Lekapcsolja a nagyvillanyt, fölkapcsolja az állólámpát, a kanapé alá dugja a bőröndöt. Előzőleg kivette belőle a pizsamáját. Feszengve körül-néz, kirakatban érzi magát. Pizsamával, törülközővel, fogmosófelszereléssel újra az ajtó felé indul. Újra meg-torpan, lemond a tisztálkodásról. Vetkőzni kezd, meg-gondolja magát, elteszi a pizsamát, ruhástul fekszik le. Fölveszi a Magyar Nemzetet, olvas. Szilveszter és Emőke szobájából veszekedés hallatszik be

EMŐKE (kint) Nem érdekel, érte, nem érdekel!

A hallható mondatok között folyamatos a szóváltás moraja

SZILVESZTER (kint) Igenis, meg fogod mondani! EMŐKE (kint) Milyen jogon számoltatsz be engem, milyen jogon ... ?

Fejér fölkel, kétségbeesetten kering a szobában. Lezöttyen egy székre, befogja a fülét

ANNA (a másik szobában) Még hogy te mondd meg, hogy mi legyen itten... még hogy te itt bármit is megmondasz ...

RÓZSIKA (kint) Mégiscsak Feri ennek a háznak az ura!

ANNA (kint) Tudod, hol ő az úr, megmondjam, hol ő az úr!

SZILVESZTER (kint) Te ringyó!

ANNA (kint) Kiugrom az ablakon, ha nem fejezed be! Kiugrom az ablakon. A Dunának megyek!

EMŐKE (kint) Fojts meg, fojts meg! Itt vagyok, tessék, fojts meg!

FERENC (kint) Aludjatok már, az ég szerelmére!

EMŐKE (kint) Jaj, ne, fáj! Eressz, érte, eressz! Mit képzelte, te taknyos? Hát mit kaptam én tőled?

Szilveszter válaszát nem lehet érteni

Azt igen, de csak azt! Azt hiszed, hogy ha jól meg-dugsz, akkor már egy életre a tied vagyok?

ANNA (kint) Akkor vegyél be altatót. Egy egész dobozzal. Mit érdekel engem!

EMŐKE (kint) Tőlem hiába sírsz! Szedd össze magad! Utálom a síró férfiakat. Jaj, ne, neeee!

A fiatalok szobájában pofon csattan. Fejér fölugrik, az ágyához menekül, lefekszik. Eloltja az állólámpát. Szilveszterek ajtaja kivágódik. Emőke jön, azaz jönne be rajta, de Szilveszter visszatartja a hálóingre fölvetett pongyolájánál fogva

(Fojtottan) Eressz el, eressz, mert sikítok. Fölébreztem azt a...

SZILVESZTER (sírós hangon) Te dög, te kurva, te...

Dögölj meg, érte, dögölj meg... És takarodj innét, állj ki a sarokra! Ki innét, kifelé! (Elengedi Emőke pongyoláját)

A lány beesik a szobába. Szilveszter becsukja az ajtót, hallatszik, amint magára zárja. Emőke rendbe hozza öltözékét. Higgadt, céltudatos. Nyoma sincs rajta az előbbi jelenetnek. Odalopózik az alvást színlelő Fejérhez, fölébe hajol. Előrejön, fölkatintja Ferenc munkalámpáját. Tölt, iszik. Fontolgat magában valamit. Aztán odamegy Titusz szobájához, hallgatózik, bekopog, majd gyorsan visszül a büféasztal mellé, egy folyóiratot lapozgat

TITUSZ (bedugja a fejét az ajtón, pizsamáján pompás házikabát) Valami zajt hallottam.

EMŐKE Jaj, istenem, Titusz bácsi! Fölébreztettem. TITUSZ Még nem aludtam. Vagyis aludtam, de nagyon ébren alszom.

EMŐKE (a természetes hangon beszélő Tituszhoz, Fejér felé mutatva) Pszt!

A jelenet tehát fojtott hangon indul, erről Emőke és Titusz később teljesebben megfelelkeznek. Mintha csak ketten volnának, Fejér bútordarab

TITUSZ Ó, a vidéki rokon.

EMŐKE Erdélyi... Én is nehezen tudok elaludni.

TITUSZ Egy ilyen fiatal lány!

EMŐKE Jaj, Titusz bácsi, ha tudná! De Titusz bácsi már olyan régen itthagyt minket, hogy... Én még meg se születtem. Nekem olyan furcsa ez az egész, Titusz bácsi, hogy Titusz bácsiék lövöldöztek az utcán, hogy nyitva voltak a határok, hogy ki-be lehetett járni... Jaj, de én itt csak beszéltek, s Titusz bácsi biztos álmos. Megyek is. (Nem mozdul)

TITUSZ Tölthetek valamit? (Tölt mindkettejüknek)

EMŐKE Jaj, én nem iszom. Nem, köszönöm... Na jó, egy kortyot... Brrr! ... És azért sem tudok aludni, mert...

TITUSZ Miért?

EMŐKE Semmi, semmi, nem fontos... Elgondolkoztam azon, hogy milyen érdekes élete lehetett Titusz bácsinak.

TITUSZ Hát... öööö ... igen... ahogy vesszük, ahogy vesszük...

EMŐKE Biztosan nagyon érdekes volt. Titusz bácsi. lótt?

TITUSZ Már hogy...? Hogy lóttam-e?

EMŐKE Puskával, 56-ban. Borzasztó lehetett.

TITUSZ Dehogyan lóttam. Itt csücsültünk mind, a pincében.

EMŐKE Ennek a háznak a pincéjében?

TITUSZ Igen. És féltünk, és ki se dugtuk az orrunkat. Feri szerzett valahonnan egy zsák krumplit, azt ettük.

EMŐKE Ehhez is hősnek kellett lenni. Én meghalnék félelmemben, ha lövöldöznének itt az utcán ... És akkor Titusz bácsi elhatározta, ugye, hogy ebből elege-volt, hogy...

"TITUSZ *(nevet)* Határozta a fene! Fogott a feleségem, aki akkor még nem volt a feleségem, a hóna alá vágott, és meg sem állt velem Kanadáig ... De mondja, Emlőke...

EMŐKE Az a felesége, aki .. , most...

TITUSZ Jó asszony volt, meghalt, Isten nyugosztal-ja... Jó asszony volt... Nem volt szép asszony. Jó asszony volt!... Es akkor egzisztenciát kellett csinálni. Jó asszony volt... Nagyon jó asszony.

EMŐKE De Titusz bácsi boldogtalan volt mellette... Jaj, bocsánat!

TITUSZ Egzisztenciát kellett csinálni, s ehhez ő nagyon jó társadalom volt... nagyon jó asszony volt... Es akkor nézem az unokaöcsémet, ezt a Szilvesztert, és arra gondolok, hogy neki minden meglesz, ami az én életemben nem volt meg. Es nézem az unokahúgomat... *(és nézi)* ...és arra gondolok, hogy... neki is minden meglesz... Es irigy vagyok egy kicsit. Es azt mondom magamban: you are envious, Titusz, your life was a big... Es vége, it's finished.. , Es akkor nagyon szomorú vagyok. Mert én beutaztam az egész világot. En jártam mindenhol az Allamokban, és jártam Indonézia, és jártam Japán, és jártam a Hawaii-szigetek, és London, és Párizs, és Hamburg, és Palermo ... De én mindig egyedül voltam. Es néztem az Akapulkot Athénben, és a legjobb hotelekben laktam... és egyedül voltam... Jó asz-..szony volt... Es ott voltam a legjobb hotelekben, és azt mondtam magamnak: rosszul élsz, te Titusz, neked megy az üzlet, neked minden sikerül, csak az élet nem sikerül neked, Titusz. Ha otthon maradsz, Magyarországon, akkor szegény ember volnál, akkor most nem állhatnál itt, 'és nem nézhetnéd a Popo... . öö... a Popokatepetli ... ez egy nagy tűzhányó Mexikóban... ott volnál a szögecses drót mögött, a függöny mögött, ami úgy lemege a színházban, hogy ne legyen tűz, ott volnál Magyarországon, és gépfegyverrel kísérnének a kantinba, a vályúba ... a vályú-hoz ... Es most örvendek, hogy tévedtem, hogy nem volt igazam... hogy ez a szocializmus egy jó biznissz... Nekem egy nagyon szomorú életem volt, Emlőke.

EMŐKE Milyen érdekesen tud mesélni, Titusz bácsi!

TITUSZ Ne mondjad nekem, hogy Titusz bácsi.

EMŐKE Hogyan szólítsam?... Mackó bácsi! Jó lesz? ...

Én sose fogom látni azt a sok szépet... Egyszer életemben eljutok talán Párizsba, egyszer Velencébe...

TITUSZ Ó, Venecia! Ott a Britanniában laktam, nem

:a legjobb hotel, de a tengerre néz, s ott van mindjárt a közelben az a... az a... ahol az a sok galamb van. És miért ne láthatnád, Emlőke?

EMŐKE Ó, Titusz bácsi ...

TITUSZ Mackó bácsi!

EMŐKE Jaj, azt csak viccből mondtam... De nem... Mac ... Nem tudom mondani.

TITUSZ Segítek, jó? Em... ej,.. szii.. , kej .. , ó... Mejszkó! Mejszkó bácsi!

EMŐKE Mejszkó bácsi... Jaj, csak egy kortyot, Titusz bácsi.

TITUSZ Mejszkó!

EMŐKE Mejszkó bácsi még csak egy napja, nem is egészen egy napja van itthon. Nem tudhatja, hogy mi van itten... Jól élünk, nem mondom, jól élünk. De hányszor fog beleférni az életembe egy nyugati utazás? Talán ha kétszer.

TITUSZ Az ilyen szép unokahúgoknak több is belefér az életébe.

EMŐKE Titu... Mejszkó bácsi. Borzasztó, én...

TITUSZ Te nem mondtál semmit, Emlőke. Itt most Mejszkó bácsi beszél! Es Mejszkó bácsi a legszolidabb üzletember. Mejszkó bácsi még sosem mondott olyat, amit betartott volna... izé, amit... szóval sose hazudott.

EMŐKE De én nem ezt ...

TITUSZ Emlőke! Én... Hiszen még olyan fiatal vagy.

Olyan... Hogy van az a szó? Olyan zsendely... nem, olyan zsendely vagy. Hát hogyne láthatnál világot, hát hogyne volna... öö... idő és... Hiszen roko-

nok vagyunk, és én, neked... *(Tölt, iszik)* Én persze egy szomorú, öreg ember vagyok. En

EMŐKE Én talán nem vagyok öreg, azt hiszi, Titusz bácsi?! *(Titusz tiltakozna, érthető)* Nem az évekre mondom. Húszéves vagyok, és pontosan tudom, hogy ugyanez leszek negyvenévesen is, és hatvanévesen is, Titusz bácsi azt mondta, hogy látta Londont, Párizst! En ezalatt egy olyan kisvárost láttam, ahol bele lehet fulladni az emberekbe. Az emberekbe, Titusz bácsi, akik csak úgy élnek. De hogy érthetné meg ezt egy világutazó, egy... milliomm ... Hogy érthetne meg egy olyan lányt, akinek a férjhez menés az egyet-len lehetősége, mert csak így szabadulhat ki abból a fojtogató emberfürdőből... Itt, Budapesten pedig...

TITUSZ De hát itt van a család.

EMŐKE A család! Ez a család... Hiszen még lakáson sincs, de hogyan is legyen!? Az óvónői fizetésemből? Es a férfiak...

TITUSZ A férfiak?

EMŐKE Hiszen tetszik érteni. Nem vagyok szép lány... nem, nem, nem, csak ne is tessék mondani... Belül-ről vagyok csúnya, s ez azért van, mert belefáradtam az ajánlatok visszautasításába, a leszólításokba... Mert az olyan férfiak, mint... Mejszkó bácsi... már nincsenek. Mert itt már csak ,azt hallani, hogy mikor találod föl a szörös flekkent, kisanyám? *(Titusz nem érti)* Nem szorít az öved, öreglány? De ez még sem-mi, mondanak ennél különbeket is... 0, Titusz bácsi, hogy el lehet beszélgetni Titusz bácsival! Eddig még senkivel, de senkivel sem tudtam így elbeszélgetni, mint Titusz bácsival. *(Elsírja magát)* Pedig Titusz bácsinak is hazudok, most is hazudok, benne vagyok egy nagy hazugságban, becsapom a legjobb embert, akivel csak találkoztam...

TITUSZ *(zavarában a lány haját simogatja)* De hát ... majd... majd... Ne sírjál, Emlőke!... Fölebred ez az... izé itten.

EMŐKE *(fölpattan)* De én nem ilyen vagyok ! A sok megaláztatás, a kiszolgáltatottság tett ilyené. 0, ha el tudnám mondani, ha volna hozzá bátorságom.

TITUSZ *(kezénél fogva visszahúzza a lányt maga mellé egyelőre még illedelmesen)* Mondd el, Emlőke, mondd el... izé itten. Mejszkó bácsinak... Gyere, menjünk át hozzám, ott nem zavarunk senkit.

EMŐKE Nem lehet, mit szólnának, ha... *(Kezét Titusz kezében felejt)*

TITUSZ Mesélj, Emlőke, mesélj.

EMŐKE *(zavarja a sok Emlőkészés)* Emőke... Én nem vagyok az unokahúga Titusz bácsinak. Én... én csak itt lakom. De úgy elmennék innen, nem is tetszik tudni, hogy mennyire elmennék innen. *(Szünet)* De hát mit tehettem volna? ! Följöttem Pestre, állást még találtam, s aztán jött az albérlet. Éheztem, Titusz bácsi, éheztem! Es akkor megismerkedtem Szilveszter-rel. Egy hangversenyen. Nem volt pénzem rá, de a szünetben ingyen is be lehet menni. Együtt jártunk, udvarolt nekem... aztán, egy idő után... ide költöztem... Es szeretem is, szeretem... és most sem mondok igazat. Borzasztó, hogy mindig hazudni, mindig csak hazudni kell ebben az életben. 0, Titusz bácsi...

TITUSZ Ne sírj, kislányom, igyál, csak egy kortyot.

EMŐKE Mert ez maga a pokol! Kedvesek, szeretnek, Anna is, Feri is. De egy senkinek lenni... Ide te-szem, itt mosolyog kedvesen, oda teszem, ott mosolyog kedvesen. Közben pedig telik az idő, nem változik semmi...

TITUSZ Szilveszter nem akar feleségül venni?

EMŐKE En nem akarok hozzá menni. Ez volna a legnagyobb hazugságom. Nem szeretem... illetve szeretem... de nem úgy... nem úgy, hogy a felesége legyek... Hiszen ő egy tehetség ! Ugyis el fog hagyni, és ha nem hagy is el, milyen életünk lehetne nekünk. ő a nagyvilág koncerttermeiben, én pedig, mint egy bánatos tengerészfeleség, aki várja haza az urát... Es várnám, Titusz bácsi, várnám! Ha szeretném! Ha nem azt érezném, hogy minden percem, minden lélegzetvételem hazugság ebben a házban... De hová mehetnék...? Egyelőre hová mehetnék? Ezt nem lehet egy nap után megérteni Magyarországon...

TITUSZ Kislányom ..

EMÓKE Amikor arról tetszett beszélni, hogy Párizs, hogy Popo ... az a tűzhányó... akkor azt hittem, hogy elsírom magam. Mert örvendtem, hogy legalább hallok róla, és fájt, hogy soha, de soha... Jaj, de szerencsétlen vagyok. (Sír)

TITUSZ (fölkáll, járkál, tölt, iszik) Szóval, nem vagy az unokahúgom?

EMÓKE Ne-he-hem.

TITUSZ És nem vagy az unokaöcsém menyasszonya?

EMÓKE Nem.

TITUSZ Te nagyon őszinte voltál hozzám, és ezt egy üzletember nagyon tudja értékelni. (Bamba ünnepléssel) Mert én csak egy egyszerű üzletember vagyok. És huszonöt éve nem látok egyebet, mint fürdőszobákat és vízvezetékcsöveket, és nem beszélek másról, mint... hogy is mondják?... hogy hány méter cső kell Mister Fieldnek, és hogy milyen insztalációt akar Mister Bradford a week-end-hausába. És én most semmit se tudok mondani. Add a kezed, Emlőke...

EMÓKE Titusz bácsi!

TITUSZ És én most egyedül vagyok. És senki se tudja, hogy én milyen egyedül vagyok. Én most özvegy vagyok, életemben először özvegy vagyok... és én most... és én most... egyedül vagyok.

EMÓKE Egyedül van Titusz bácsi.

TITUSZ Igen, ezt akartam mondani. És én is... én se beszéltem így soha senkivel. A feleségemmel se, a barátaimmal se... Barát? Nincs barát. Biznisz van, és szietni kell, mindig nagyon kell szietni. Semmire sincs idő.

EMÓKE (nyugtalanítja, hogy nem bírnak elmozdulni a holtpontról) Semmire sincs idő, és ..

TITUSZ És akkor azt mondtam magamnak: Titusz, neked van egy családod Magyarországon. És te gyáva vagy, te félsz attól az országtól, te félsz a kommunistáktól... És te tudod, hogy miért félsz tőlük, Titusz... De legyél bátor, mert semmit sem veszíthetsz ... mert te már mindent elveszítettél.

EMÓKE Micsoda ember!

TITUSZ Igen. És akkor azt mondtam magamnak: haza-mész, Titusz, a családodhoz. És testvéreidhez. És akkor itten... akkor itten .. Emlőke... Emlőke...

EMÓKE Titusz bácsi!

TITUSZ Ne mondd, hogy Titusz bácsi. Olyan öreg vagyok?

EMÓKE Dehogyan... vagy... öreg. És én ..

TITUSZ És te?

EMÓKE És én... én most semmit se tudok mondani. TITUSZ Csak te tudsz mondani.

EMÓKE Mit mondhatnék én, egyszerű óvónó, egy ilyen ..

TITUSZ Mindent, Emlőke, mindent. Bármit... És én, amikor beszéltem neked a sok utazásról, akkor nem mondtam neked, hogy ott nem éreztem jól magamat, a lelegegészségesebb hotelekben sem éreztem jól magamat. De csak meséltem, és közben arra gondoltam...

EMÓKE Mire gondoltál közben, Titusz?

TITUSZ Arra gondoltam, hogy én ott... ha én ott .. veled vagyok. Igen, igen, igen... És most ne mondjal semmit, és most hallgass végig, és én most el akarom mondani, hogy...

EMÓKE Hogy mindig egyedül voltál.

TITUSZ Hogy mindig egyedül voltam, és ott van a sok pénz, és ott vagyok én... És én már a Margitszigeten is arra gondoltam, hogy... De azt mondtam magamnak: bolond vagy te, Titusz, hogy gondolhatsz te ilyet, vénségedre elment az eszed... De aztán arra gondoltam, hogy gondolni szabad, és nagyon jó volt arra gondolni...

EMÓKE Mire volt jó gondolni?

TITUSZ Hogy... az unokahúgom vagy. És amikor megtudtam, hogy nem vagy az unokahúgom, hogy... hogy... Emlőke, Emlőke! Csak a kezedet add ide, csak a kezedet...

EMÓKE Ne, Titusz, ne, fölébrednek, bejöhetnek ... Nem, erről szó sem lehet! Légy jó, Mejszkó! Légy jó, ne rosszkodj. (Elmenekül a közeléből)

TITUSZ De én nem úgy gondoltam, én arra gondoltam...

Emlőke!

EMÓKE Emlőke.

TITUSZ Emlőke! Én mindent elmondok neked, Emlőke, mindent, de mindent. Az egész életemet. Én már a Szigeten...

EMÓKE A Szigeten?

TITUSZ Arra gondoltam, hogy én téged... én téged... elvinnék. Elvinnék mindenhová, ahová csak akarod. Csak annyit kell mondjal nekem : Titusz...

EMÓKE Titusz.

TITUSZ De én még most se merem kimondani. Add a kezed ... így ..

EMÓKE Mit nem mersz kimondani? Mondd ki, Mejszkó, mondd ki.

TITUSZ Hogy én már a Szigeten ...

EMÓKE (elszánja magát) És nem éreztl semmit? TITUSZ

Azt mondtam magamnak...

EMÓKE Hát nem érezted, hogy... én... is ... TITUSZ

Emlőke!

EMÓKE Én is éreztem, hogy beszélünk kell, hogy meg fogjuk érteni egymást, hogy pontosan ilyen embert képzeltem el, amikor egyedül, magányosan... (Titusz megpróbálja megcsókolni) Ne, Titusz, fölébrednek.

TITUSZ És másra nem gondoltál?

EMÓKE Akkor nem. Nekem még gondolni se szabad, En itt élek. De most...

TITUSZ De most?

EMÓKE Most én... én... (Kitépi magát) Örült vagyok, elvetted az eszemet... Ne, hagyj !

TITUSZ De én elveszlek feleségül!

EMÓKE (óriási megkönnyebbülés: végre!) Most ezt mondom, de holnap... ki tudja? Nem, Titusz, ne is beszéljünk róla.

TITUSZ De beszéljünk. Feleségül veszek, elviszek innen, tied lesz az egész világ, minden a tied lesz, amit csak akarsz.

EMÓKE De szörnyű botrány lesz belőle.

TITUSZ Mindent elintézek. Nekem ez az este elég volt, mindent értek. Pénzzel mindent el lehet intézni eb-ben az országban.

EMÓKE Nem erről van szó. A család, Szilveszter...

TITUSZ Beköltözünk a legjobb hotelbe. Melyik a legjobb hotel Budapesten?

EMÓKE Nem tudom. A Hilton.

TITUSZ Beköltözünk a Hiltonba. Te itt egy senki vagy. Úgy értem... (Megöleli)

EMÓKE Mejszkó, drágám, kicsim, édesem, okosom, buksim ... Te vagy a legjobb ember a világon, a legjobb ember ... És én ..

TITUSZ Már a Szigeten?

EMÓKE Már a Szigeten. És megvédsz, ugye? Védjél meg. Mindenkitől megvédsz, ugye? Borzasztó dolgokat fognak mondani rám.

TITUSZ Megvédelek, az Istentől is megvédelek! EMÓKE

Rágalmazni fognak, és lekurv ... és csúnyákat fognak mondani rám. De te nem hiszed el, ugye?

Mondd, hogy nem fogod elhinni.

TITUSZ Nem fogom elhinni.

EMÓKE Jaj, olyan borzasztó! És mondd azt, hogy... hogy...

TITUSZ Mit mondjak, Emlőke?

EMÓKE Hát azt, hogy sze... sze ... na!

TITUSZ Szeretlek! A feleségem leszel! Mindenem le-szellel! Szeretlek!

Lecsúsznak a padlóra, ölelkeznek. Szófoszlányok: „Védj meg”, „Megvédelek”, „Szeretsz?”, „Szeretlek”. Fejér föl-ke, lábujjhegyen elindul az előszobaajtó felé. Az ajtó-nál van, amikor nyílik a hálószoba ajtaja. Fejér meg-

dermed. Nem látni, ki van ott. Aztán az öngyújtó lángjánál, amellyel rágyújt, fölwillan Ferenc arca. Az olvasólámpa fényében csókolódzókat takarja a búféasztal. Ferenc előrejön, meglátja őket

FERENC (mit mondhatna?) Titusz! . . . Emőke! ... Pali, te mit csinálsz ott? (Főlkapcsolja a lámpát) Te ezt csak nézed?

FEJÉR Én csak...

FERENC Ilyet életemben nem láttam. Itt áll, és me-reszti a szemét! (Tituszhoz) Te pedig... TITUSZ Várj, mindent megmagyarázok.

FERENC (még uralkodik magán) Köszönöm, mindent értek! Csak azt nem értem, hogy te csak állsz itt, mint egy kapubálvány, meresztetted a szemed, és tőröd ezt (üvöltve), tőröd, tőröd! Miért nem csináltál valamit?

FEJÉR Mit csináltam volna?

FERENC Még ő kérdi, hogy mit csinált volna! Hát .. . hát... (Rádöbben, hogy tehetetlen haragja és szorongása az egyetlen védtelen emberre ömlik) Ne haragudj, Palikám, már azt sem tudom, mit beszélek... Nem bírtam elaludni... és... Emőke! Azonnal beszélünk kell!

EMŐKE Nekünk semmi beszélőnivalónk, Feri. Titusz mindent megmagyaráz.

FERENC Hogyhogy semmi beszélőnivalónk?

TITUSZ Kérlek, Feri ...

FERENC Te fogd be a szád! Hát tudod te, hogy mi van itten, hát érted te, hogy... ?! Az unokahúgom! Az én unokahúgom! És amíg ebben a házban él, addig én tartozom felelősséggel érte!

TITUSZ Nem is az unokahúgod!

FERENC Annál inkább! A fiam menyasszonya! Hozzánk tartozik, hozzám tartozik. És nem tőröm, érte, nem tőröm, megtiltom, hogy akár egy ujjal is hozzá-nyúlj. (Emőkéhez, reménykedve) Megtámadott, ugye? Leteper! Mondjál már valamit, az ég szerelmére! Mi folyik itten?

TITUSZ Kérlek, miért kell ebből akkora kázust csinálni? Emőke mostantól fogva a menyasszonyom, el-veszem feleségül. Nem ilyen körülmények között akartam megmondani, de azt mondtam magamban: Titusz ... !

FERENC Miket beszélsz te itt összevissza? Hogy a menyasszonyod, hogy feleségül veszed? Hiszen tegnap még azt se tudtad, hogy a világon van, te szerencsétlen! Emőke! Mondd, hogy nem igaz! (Ordítva) Mondjad! Mondd már!

EMŐKE Ugyan, Feri, fölvered a házat. Titusz meg én megállapodtunk, hogy... Ugye, Mejszko? Mondd meg neki te, Mejszko.

FERENC Mejszko? Mi az, hogy Mejszko, a Krisztusát neki?!

TITUSZ Nem értelek, Feri, mitől vagy így felháborodva? Ahelyett, hogy örvendenél. Azzal, hogy elveszem, tényleg családtag lesz.

FERENC Hallod, Pali, tényleg családtag lesz! Mondj már te is valamit, hiszen te itt voltál... És Szilveszter? (Emőkéhez) Arra nem gondoltál, hogy egy-szer már eljegyeztetted magad? A fiammal jegyeztetted el magad.

EMŐKE Nem igaz. Ne higgy neki, Mejszko, nem igaz! Albérlő voltam itt nálatok, egy kedves, jól nevelt, szolgálatkész albérlő, akinek mindenki csak ajánlatokat tett! Ugye, Feri bácsi?

TITUSZ És a fiad meg fogja érteni, majd én beszélek veled!

FERENC De te nem beszélsz veled! Ez az én ügyem... ez az én... Itt én parancsolok! És ebből a házból nem lesz kupleráj, ahová vén kéjencek járnak, hogy kielégítsék a ferde hajlamaikat! Felelősséggel tartozom ezért a lányért. Hiszen az enyém... Már egy kicsit úgy érzem, hogy a saját lányom, az én gyermekem. Te pedig foglalkozz csak a véccéiddel, nesze, ezt húzogasd. (Titusz kezébe nyomja a játék véccét) Ezzel játsszál, és az árva... (Mutatja, hogy mivel)

ANNA (bejön) Mi folyik itten? Mit csináltak? Feri! (Csönd) Emőke! (Emőke Titusz kezét fogja vagy hozzásimul) Mit álltok itt? Megnémultatok? (Bejön Rózsika is, megáll az ajtóban) Titusz! Beszélj te, hogy értsem ezt?

TITUSZ (torkát köszörüli, nyög) Kedves Anna... ööö ... nem történt semmi különös, csak... Te biztos megértesz... Te üzletasszony vagy (végre rátévedt egyik sablonjára, folyékonyan folytatja), és én is üzletember vagyok. Mindig azt mondtam magam-nak : Titusz, te egy üzletember vagy, és Isten övön attól, hogy ne üzletemberrel legyen dolgod.

ANNA Miféle üzletről beszélsz?

TITUSZ És megismertem az unokahúgodat, aki nem is az unokahúgod, és 'én a gyors elhatározások embere vagyok. Mert vagy gondolkodás van, s akkor nincs biznisz, vagy biznisz van, és akkor nincs gondolkodás... vagyis gyors gondolkodás van.

FERENC Csak ne köntörfalazz, ki veled! Tudod, mit akar a drágálatos öcsém? Feleségül akarja venni Emőkét! ANNA Feleségül venni? De ilyen hirtelen! Most már végképp nem értek semmit.

RÓZSIKA Én nagyon is jól értem!

TITUSZ Igen, és el fogom vinni innen! Már holnap el-megyünk innen, és beköltözünk a legjobb hételbe! Es elveszem feleségül, és ő lesz az én kicsi asszonyom,

FERENC Csakhogy én ezt nem tőröm!

ANNA Mi van veled, Feri? Teljesen ki vagy kelve magadból. De mi ez a nagy sietség? Mi történt? Hiszen te hozzánk jöttél, Titusz. Te hozzánk tartozol! Ezt nem mondhatod komolyan! Hogy elköltözzöl innen. Hiszen csak most érkezted, még jóformán... Titusz...

RÓZSIKA Mit nem értesz, drágám? Hát nincs szemed, vak vagy? Én előre megmondtam, hogy így lesz. Ez a kis kurv ... kedves, Emőke először elcsavarta a fiad fejét, s befészkelte magát ide, élt a nyakatokon. De most nagyobb zsákmány tűnt föl a láthatáron. Ezt nem érted, kedvesem?

ANNA Fölelbesztem Szilvesztert.

FERENC Nel... Hadd aludjon a gyerek. Emőke, gondold meg. Ezt nem teheted velem... nem teheted meg a fiunkkal. És te, te vén kéjenc, te lapostetű, te budi-féreg ... Azonnal ved le az új házikabátomat!

ANNA Feri! Megbolondultál?

FERENC Te szökevény, te ...

RÓZSIKA Disszidens!

FERENC Te disszidens, te ágrólszakadt. Huszonöt évig nem dugod ide a képedet, aztán bevonulsz ide, mint egy kényűr, s azt hiszed, mindent megvásárolhatsz az összelopkodott pénzeddel! Régen is ilyen voltál, meg-ismerlek! Erről megismerlek.

ANNA Feri, az isten szerelmére!

RÓZSIKA Hagyd csak, mondja csak!

FERENC Ki innen, ki ebből a házból, a ribanccal

együtt. Tudod, mit csináltál, te szerencsétlen, hát tudod te azt, hogy mit csináltál? (Nekimegy Titusznak, gallérjánál fogva rázza. Anna választja szét őket)

RÓZSIKA Én megmondtam nektek előre. Mitakarta-tok ti ettől (ez Titusz), na és ettől (ez Emőke). Ez az eredménye a nagy liberalizmusnak, ez az eredménye annak, hogy egy kiskorú nép túl nagy szabadságot kap, hogy felelőtlen emberek a saját fejük után mennek.

ANNA Legalább te hallgass, Rózsikám!

RÓZSIKA Miért hallgatnék? Hát ki beszéljen ebben az országban, ha én nem? Mindenféle külföldiek kos-latnak itt, építjük nekik a jobbnál jobb szállodákat, s közben nem vesszük észre, hogy ezek megfertőzik az életünket, aláaknázzák a rendünket, az erkölcsünket. Hát tegyék. De ebben a családban, az én családomban, én ezt nem tőröm. Én ezt az egészet jelenteni fogom. Jelenteni, érte, Titusz, jelenteni! Azt azért mégsem tőrhetjük, hogy...

ANNA Hallgass már el egyszer! Titusz. üljünk le, beszéljük meg a dolgot. Hiszen az ötlet nem is olyan rossz. És bocsáss meg nekik, kérlek, olyan hirtelen

jött az egész, azt sem tudják, mit beszélnek. Mindent elrendezek, Titusz, bízd rám, bízzál bennem...

FERENC Nem rendezel el semmit! Nem akarom látni ezt az embert. És ezt a nőt sem akarom látni. Ki innen, ki a házból!

Kifelé lökdösné őket, amikor bejön Szilveszter. Dermedt csönd. Szilveszter föl van öltözve, slusszkulcsot forgat az ujján

SZILVESZTER *(körüljárja őket, úgy nézegeti őket, mint panoptikumban a viaszfigurákat. Elhárító mozdulatot tesz, mintha mondani akarna valaki valamit)*
Köszönöm, fölösleges. Vékonyak a falak. Ó, Titusz bácsi! A nagy és rejtélyes kanadai rökön. Hogy telt az első nap Magyarországon? Kellemesen?... Na, en-nek örvendek ... Jó anyám, összeszorul a szívem. Ez a bót, bizony befuccsolt. De csak azért, mert forrók a nyári éjszakák, s az ember nem tud elaludni, ugye, Emlőke? Hát siess, csomagolj, egy szál bugyiban akarsz bevonulni a lelegegásabb hótélbe?

Emőke kirohan

Egy kis zenét? *(Leül a zongorához.)* Mi a kedvenc nótád, Titusz bácsi!? Tudom már, az „Egy kis éji zene! Vagy inkább gyászindulót akartok? Legyen Beethoven. Klasszikust klasszikus helyzetbe. *(Azt a c-moll bagatellt játssza, amit a darab elején is, gyászinduló-szerűen. Nem fejezi be, zajosan lecsapja a zongora fedelét)* Akkor én most elmegyek...

ANNA Szilveszter!

SZILVESZTER Én most elmegyek! Ugye, apám, te pontosan érted, hogy nekem most el kell mennem. *(Kiesik a fölényeskedő szerepéből, sírós hangon)* Drága,

egyetlen szülőatyám. Ugye, te megérted, hogy nekem miért kell elmennem. *(Nyakon fog egy palackot, kimegy)*

ANNA Szilveszter, gyere vissza, hová mész? *(Kirohan Szilveszter után az előszobába)* Hová mész ilyenkor, éjszaka? *(Ajtócsapódás)* Szilveszter! *(Anna visszajön)* Elment. S magával vitt egy üveg whiskyt. *(Ferenchez)* Mit beszélt itt összevissza ez a gyerek? Hogy mit értesz te meg?

FERENC Fogalmam sincs. Engem is kiborított, képzelj, hogy ő hogy ki lehet borulva... Az a kis bestia... De majd én beszélek vele...

RÓZSIKA *(az ablaknál, lekiált)* Szilveszter!... Anna, Anna, gyere ide! Beszélj te vele!... *(Anna is kihajol az ablakon)* Beült a kocsi! Uristen, Szilveszter!

ANNA Kisfiam!

Vadul elhajtó kocsi csikorgása hallatszik

Még valami örültséget csinál. Feri, Feri ! Mit állsz itt? Csinálj valamit! Telefonálj, intézkedj, hívd a rendőrséget.

FERENC S mit mondjak nekik? Hogy keressenek Budapesten egy gépkocsit, amelyet egy jogosítvánnyal rendelkező férfi vezet?

ANNA De hátha baja történik. Elvitte a whiskyt, inni fog.

FERENC S még én küldjem a nyakára a rendőrséget? Nem lesz semmi baja, kitűnően vezet. Nyugodj meg. Kiszellőzteti a fejét s hazajön. Hová mehetne? *(Magának)* Hová is mehetne?

TITUSZ *(ijedt, összement, olyan, mint az első felvonás végén)* Én akkor... nagyon sajnálom... egy hótélbe...

ANNA Ugyan, Titusz, éjszaka van, hólnap nyugodtan megbeszélünk mindent. Hiszen nem történt semmi baj. Ül csak le.

TITUSZ De én egy hótélbe...

FERENC Ül le, nem hallod...

TITUSZ Egy elegáns hótélbe ...

FERENC *(üvöltve)* Ül le! *(Titusz ijedten leül)*

ANNA Feri, könyörgök. *(Rózsikához)* És te is hallgass, nagyon kérlek. Szétpattan a fejem... Pali, maga nem mond semmit? Meséljen már valamit, Pali, mondjon már valamit, az istenért...

FEJÉR *(nincs mondanivalója. Legszívesebben elmenekülne. De az a fajta ember, aki felel, ha kérdezik)*

En itt... nagyon sajnálom, hogy... Nem lesz semmi baj, Anna... Minden fiú életében vannak ilyen helyzetek. *(Csönd)* Nálunk... *(Elhallgat, már várja, hogy félbeszakítsák)* Nálunk egészen más van... Fegyelmeztetnek kell lenni. Mindig gondolni kell arra, hogy minek mi a következménye. De visszajön a fiú, Anna, Ferinek igaza van, csak kiszellőzteti a fejét egy kicsit.

Csönd

Mi szívesen jövünk ide hozzátok. Arra gondolunk, hogy majd sétálunk a Duna-parton, nézzük a hidakat, fölmegyünk a várba... Átmossuk a szemünket. És örvendünk nektek. Nem biztos, hogy megértitek, de mi nagyon örvendünk nektek.

Csönd

Mert... mert szépen éltek... mert... vannak persze gondok... de szépen éltek. Nekünk jólesik, hogy ezt tudjuk rólatok.

Csönd

Mi megvagyunk, megvan mindenünk, nem panaszkodunk. Dolgozunk és... Nagyon fegyelmeztetnek kell lenni. Nekünk ott meg kell maradnunk, és ez néha nagyon nehéz. S ilyenkor arra gondolunk, hogy majd kiváltjuk az ütlevelet, hisz' tudjátok, kétévenként kapunk ütlevelet, s a két év nagy idő, azalatt nagyon sokat lehet arra gondolni, hogy milyen Buda-pest, 'és hogy milyen jó lesz ...

Csönd

Te ezt nem érted, hiszen te beutaztad az egész világot, te akkor jöhettél volna Magyarországra, amikor csak tetszik. És hát... nem jöttél. Csak most... és így. Azt hiszem, megértem. És lehet, hogy soha többé nem jössz. De nekünk jönnünk kell.

Csönd

Tanulnunk kell tőletek. S néha arra gondolok, nektek is tanulnotok kellene tőlünk. Ti itt most jól éltek, s ezért sok mindenről megfeledeztek. Nem használjátok ki igazán a lehetőséget. Vagy rosszul használjátok ki. Az volt az érzésem, hogy épp lekésitek a vonatot, közben pedig lelkesen intégettek egy képzelet-beli vonatablaktól. Tévedek, biztos tévedek... De sokszor gondolok erre, és... biztos nincs igazam.

Csönd

Elcseréltük a lakást, ha majd eljöttök. hozzánk, meglátjátok. Kényelmesen elférünk. S megvagyunk, meg-van mindenünk, nem panaszkodhatunk. Ha jösztek, meglátjátok.

Csönd

Én is hoztam ajándékot mindenkinek. Apróságokat. *(Mozdul a bőröndje felé, de meggondolja magát)* Köcsögöt, varrottast, fafaragást. Amilyen itt nincs. Én ugyan nem szeretem az efféléket, városi fiú vagyok. De ti szeretitek. Biztos azt hiszitek, hogy napestig a fenyvesben ülünk, s párnahajat varrunk, taplósapkában, furulyázva. De attól mi még szívesen jövünk hozzátok. Ezt hiszitek rólatok, ez legyen a legnagyobb bajunk.

Csönd

Ne aggódj, Anna, visszajön a fiú, csak most bosszút akar állni rajtatok, és bosszút akar állni magán.

Csönd

Tőlem kapna egyet jobbról, aztán egyet balról, hogy el ne dőljön.

Csönd

És ne haragudjatok... igazán ne haragudjatok, hogy én most elmegyek. Nincs semmi baj. Délután végig-mentem a körúton, egészen a Margit-hídig, onnan a legszebb a vár. Atmostam a szemem. Mindent láttam, amit akartam, kár is volna elrontani. Úgyhogy, ne haragudjatok ... *(Előveszi a bőröndjét)* És várunk benneteket, jöjjetek bármikor, bejelentés nélkül, mindig otthon vagyunk, s ha nem vagyunk otthon, csengessetek be a szomszédhoz, rendes ember. Estére mindig hazamegyünk... Nincs semmi baj, ugye... *(Elindul kifelé)*

Abban a pillanatban megszólal a telefon. Az a bizonyos hívás, melyet tudattalanul az egész család várt. Senki sem meri fölvenni

ANNA *(halkan)* Feri. Vedd fel.

RÓZSIKA Vegye fel már valaki, az istenért!

TITUSZ Én akkor egy hótélbe... .

FERENC *(Annához)* Vedd föl te, én most nem tudnék beszélni veled.

ANNA *(fölvesszi)* Halló... Igen... Kicsoda? Úristen! De mi történt? Mi történt?

FERENC Mi van? Ki az?

ANNA *(a telefonba)* Neeem! Nem igaz... Iszonyú!... Igen... igen ... Azonnal ott leszünk!

FERENC Szilveszter?!

ANNA *(levágja a kagylót)* A taxit! A taxi számát...

RÓZSIKA De hát mi történt?

ANNA *(Tituszhoz)* A kulcsot, gyorsan. Hol a kulcs?

TITUSZ Milyen kulcs?

FERENC Szilveszter?

ANNA Igen, ő! *(Tituszhoz)* A slussz kulcsot, az autókulcsot! Gyorsan, az istenért !

TITUSZ Az asztalra tettem.

ANNA *(fölkapja a kulcsot a büféasztalról, Rózsikához, Ferenchez)* Gyertek... *(Valamennyien házikabátot viselnek a hálórúha fölött, erre céloz Anna)* Nem számít, csak gyertek már, gyorsan... Titusz kocsijával megyünk!

FERENC Valami baja történt a gyerekeknek? Beszélj már.

ANNA Neki nem... *(Az ajtóban)* Fölszaladt a járdára, és elgázolt... *(Kimegy, a további magyarázat nem hallatszik. Ferenc és Rózsika utánnyomul)*

Fejér leteszi a bőröndöt, leül a játék vécé mellé. A közönséget nézi, szuggerralja, közben a vécéhúzókat pöcögte. Hosszú szünet. Bejön Emőke, útra kész. Odamegy a dermedt Tituszhoz, a nyakába csimpaszkodik

EMŐKE Kész vagyok, Mejszko, mehetünk. *(Kimennek)*

Fejér némán néz ki a közönségre, aztán „civil” mozdulattal vállat von, mosolyog, mintha kérdezni akarna valamit. Vagy: gesztus a közönség felé: „Húzzam?” — „Ne húzzam?”

Függöny

